

IZS.NOVO

ZBOR 3.7.
ZA OŽIVITEV IN RAZVOJ
GRADBENIŠTVA

Organizatorji:

Vabimo vas na ZBOR ZA OŽIVITEV IN RAZVOJ GRADBENIŠTVA, ki bo potekal 3.7.2014 ob 11. uri na Univerzi v Ljubljani, Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo, Jamova 2, Ljubljana.

Na zboru želimo združiti celotno slovensko gradbeno stroko, zato vas vse, ki ste kakorkoli povezani z gradbeništvom, pozivamo, da se nam pridružite, saj bomo tudi z množično prisotnostjo izrazili pripadnost stroki in panogi ter političnim strankam in vladi posredovali jasen signal o tem, kako nujno potrebne so spremembe.

Prijava udeležbe: e-petra.kavcic@izs.si, telefon 01/547 33 37.

ZRNG: OCENA DA,
IZJAVA NE!

PROJEKтна SKUPINA
ZA VARSTVO OKOLJA

SPORNA SPLOŠNA
SMERNICA ARSO

NA NASLOVNICI

Zbor za oživitev in razvoj slovenskega gradbeništva, 3. 7. 2014.

Izrazite pripadnost stroki in panogi, ter s svojo udeležbo na zboru pokažite, kako nujne so spremembe.

IZS.NOVO

GLASILO INŽENIRSKÉ ZBORNICE SLOVENIJE
Letnik 17, št. 70, JUNIJ 2014
Izhaja: 4 številke letno. Naklada te številke:
9.500 izvodov. Uredništvo: Inženirska
zbornica Slovenije, Jarška cesta 10/b,
1000 Ljubljana. Elektronska pošta uredništva:
izs@izs.si. Internet: <http://www.izs.si>.

Glavna in odgovorna urednica: mag. Barbara ŠKRABA FLIS. Tehnični urednik: Matjaž GRILC. Strokovni svet glasila IZS.NOVO: mag. Črtomir REMEC, dr. Branko ZADNIK, Jožef STUDENČNIK, Matej KOVAČIČ, dr. Željko VUKELIČ, Mitja LENASSI, mag. Vinko VOLČANJK. Uredniški odbor: mag. Barbara ŠKRABA FLIS, Matjaž GRILC, Franc PEČOVNIK, dr. Janez DUHOVNIK, Matija BRENČIČ, Damjan MEŽIČ, Žiga LEBAR, Matej KORŠIČ. Lektoriranje in korekture: Petra KAVČIČ.

Oblikovanje: Kraft&Werk, Maribor.
Tisk: ORBIS d.o.o., Ljubljana.

Izvod glasila IZS.NOVO je za člane Inženirske zbornice Slovenije brezplačen. Copyright © 2014 IZS.NOVO, Inženirska zbornica Slovenije.

ISSN 2232-6308

str.

POZDRAVLJENI

- 3 Beseda predsednika upravnega odbora Matične sekcije inženirjev geodetov: Čas je zrel za trezen premislek in pripravo strategij

AKTUALNO

- 4 Regulacija, deregulacija ali izboljšana regulacija?

PROGRAMI/PROJEKTI

- 6 Stališče IZS do osnutka ZRNG: ocena o varnosti "da" - izjava o izpolnjevanju bistvenih zahtev "ne"
8 Projektna skupina IZS za varstvo okolja se predstavlja
9 Predlagamo izdelavo modela certificiranja javnih stavb v Sloveniji

MNENJA

- 10 Splošna smernica ARSO s področja upravljanja z vodami za pripravo prostorskih aktov ni skladna z uredbo in pravilnikom
12 Odgovorni nadzornik: investitorjev nasilnež ali zdravilec?

STIKI

- 13 1. Mediteranska konferenca inženirskih organizacij

REPORTAŽE

- 14 Stanje požarne varnosti v stavbah po ukinitvi revizij in soglasij

OBVESTILA

- 14 Koledar strokovnih prireditev
15 Objavljena priporočila v zvezi z vzdrževanjem hladilnih stolpov, parnih vlažilnikov in sistemov hlajenja z megljenjem
15 Pojasnila URSZR vezana na vgrajene sisteme aktivne požarne zaščite

VPRASHANJA IN ODGOVORI IZS

- 15 Želeli ste izvedeti

URADNI LIST

- 15 Napoved kandidacijskega postopka za izvolitev namestnika člana disciplinskega tožilca IZS iz MSS

IZ ZGODOVINE

- 16 Profesor in dvorni svetnik Peter Kresnik
17 Iz zgodovine se je možno marsikaj naučiti

OBVESTILA

- 18 O Jožefu Mraku in zakaj tako poimenovanje nagrade
19 Razpis za podelitev Nagrade Jožefa Mraka za inovativnost na področju graditve objektov
20 Napovednik izobraževanja IZS september - oktober

ČAS JE ZREL ZA TREZEN PREMISLEK IN PRIPRAVO STRATEGIJ

Čeprav je poletje šele pred nami, nas je že zajel prvi vročinski val. Res je, da tako vreme ni naklonjeno razmišljanju in da dopustni čas ni namenjen pripravi usmeritev in strategij, vendar pa je na drugi strani veliko argumentov, ki govorijo ravno nasprotno. Pred nami je čas vlade brez polnih pooblastil, parlamentarnih volitev, nato daljše obdobje, ko bo potekalo sestavljanje vlade, čas pred novo finančno perspektivo in čas, ko zaradi navedenega ne bomo obremenjeni z roki za podajanje pripomb na vse mogoče predloge sprememb zakonov, pravilnikov in uredb. Prav iz vseh teh razlogov je v tem trenutku smiselno usmeriti vso energijo, voljo in pripravljenost v oblikovanje skupnih ciljev gradbene stroke oziroma panoge, ki bodo v korist inženirske stroke, mladih inženirjev, izhoda iz krize in v skupno dobro.

Na Inženirski zbornici Slovenije smo presodili, da je čas zrel za organizacijo dogodka, ki smo ga poimenovali »Zbor za oživitve in razvoj slovenskega gradbeništva«. K sodelovanju smo povabili izbrane predstavnike inženirske stroke, gospodarstva in šolstva. Zbor bo potekal še v času pred parlamentarnimi volitvami, 3. julija 2014 na Fakulteti za gradbeništvo v Ljubljani. Namen zbora je osvetliti trenutno stanje v gradbeništvu in pripraviti nabor potrebnih ukrepov za oživitve in razvoj gradbeništva v Sloveniji ter jih v obliki memoranduma nasloviti na vse politične stranke v času pred volitvami kot tudi novo vlado.

Na zboru želimo združiti celotno slovensko gradbeno stroko in panogo, zato vas vse, ki ste kakorkoli povezani z gradbeništvom, pozivamo, da se nam pridružite, saj bomo tudi z množično prisotnostjo izrazili pripadnost stroki in panogi ter političnim strankam in vladi posredovali jasen signal

o tem, kako nujno potrebne so spremembe. Na zboru pričakujemo tudi vas!

V preteklosti so s strani predlagateljev sprememb zakonodaje vseskozi prihajali parcialni, vnaprej pripravljene predloge sprememb. S strani ministrstev in aktualnih vlad se so iskale možnosti hitrih sprememb, sprememb všečnih volivcem. Vendar so vsakokratne spremembe, ki so bile kljub pripombam in nasprotovanju stroke sprejete, stanje samo poslabševale. Iz ust strokovnjakov in podjetij je moč slišati, da je zakonodajna ureditev postala z vsako spremembo bolj nepregledna, v praksi neizvedljiva, stanje je vse bolj kaotično. Vztrajno in zavestno ignoriranje stroke s strani politike in države nas je pripeljalo v nezavidljivo stanje, v katerem smo. Veliko strokovnjakov in podjetnikov je danes mnenja, da bo najboljša vlada tista, ki ne bo delala na spremembah zakonodaje, temveč naredila vse, da se bo obstoječa čim bolj učinkovito izvajala.

V geodetski stroki smo posiljen način sprejemanja zakonov zelo dobro spoznali in občutili na svoji koži v zadnjih nekaj mesecih. Konec lanskega leta je bil sprejet Zakon o davku na nepremičnine. Predlog in sprejetje zakona je potekalo po ustaljenem vzorcu, brez usklajevanja, neupoštevanjem pripomb stroke, brez ustrezne strokovne analize kakovosti podatkov, pilotskih projektov, neusklajeno z lokalnimi skupnostmi, v postopku sprejemanja zakona v parlamentu pa je bilo sprejeto še veliko parcialnih pripomb in predlogov, ki so bili medsebojno v koliziji in praktično neizvedljivi. Ob vsem tem pa so bili še roki od sprejetja do uveljavitve izredno kratki in so veliko lastnikov nepremičnin postavili pred misijo nemožne. Geodetska in druga podjetja smo ne glede na to po sprejetju zakona vložila veliko energije in časa v izobraževanje, obliko-

vanje in izvedbo novih storitev, ki bi jih na podlagi zakona nudili prizadetim lastnikom nepremičnin. Na koncu nas je šele odločba ustavnega sodišča streznila, da se na takšen neusklajen (strokovno, pravno) način ne more in ne sme sprejemati sistemske zakonodaje. Gospodarsko stanje geodetskih podjetij, katerih večina je že tako na robu preživetja, pa se je samo še poslabšalo.

Kljub neprijetni izkušnji za vse subjekte, ki smo bili vpleteni v dogajanje povezano z davkom na nepremičnine, se mi zdi, da je pozitivno predvsem spoznanje vseh institucij, da je prišel čas, ko moramo pred nadaljnjimi aktivnostmi uskladiti cilje in sprejeti **dolgoročno strategijo razvoja geodetske dejavnosti**. Pobuda, podana s strani privatnega sektorja, je bila pri vseh institucijah (IZS-MSGeo, GIZ-GI, Geodetski inštitut, FGG in GURS) pozitivno sprejeta, prve aktivnosti so že v teku.

Tudi na zbornici v zadnjem času prihaja do pobud po organizacijskih spremembah, spremembah statuta, poslovnikov, se pravi stvari, ki dolgoročno bistveno vplivajo na poslovanje. Menim, da spremembe DA, vendar ob tehtnem premisleku in doseženem konsenzu.

V prihajajočem dopustniškem času želim vsem članom prijeten dopust in veliko užitkov ob branju naše revije. Ob tem pa sem prepričan, da bomo čas izkoristili tudi za pripravo in uskladitev dolgoročnih ciljev v skupno dobro. Če bomo imeli in verjeli v usklajene cilje, se bodo našle tudi poti za uresničitev le teh!

Vidimo se na zboru za oživitve in razvoj slovenskega gradbeništva!

Matej Kovačič

Predsednik upravnega odbora Matične sekcije inženirjev geodetov

Regulirani poklici oz. regulirane poklicne dejavnosti v EU

REGULACIJA, DEREGULACIJA ALI IZBOLJŠANA REGULACIJA?

Renata Gomboc, inž.mat.
Vodja službe za javna pooblastila

Regulirani poklici oziroma regulirane poklicne dejavnosti so tiste, za katere mora posameznik izpolnjevati z zakonom ali drugim predpisom določene pogoje, če jih želi opravljati. In prav regu-

Evropska komisija je izdelala analizo po posameznih državah EU, iz katere izhaja stopnja reguliranosti posameznih sektorjev (posledično tudi število reguliranih poklicev v teh sektorjih) in pregled priznanih kot

tudi zavrženih poklicnih kvalifikacij v teh sektorjih. Na osnovi te analize Evropska komisija izvaja pritiske na države članice v smislu zahtev po deregulaciji vseh dejavnosti in po-

Po mnenju komisije, je deregulacija na področju poklicev in dejavnosti nujna, saj naj bi le-ta prispevala k izboljšanju konkurenčnosti gospodarstva.

lirani poklici in regulirane dejavnosti po mnenju Evropske komisije predstavljajo administrativne ovire, ki ovirajo razvoj podjetništva ter slabijo konkurenčnost evropskega gospodarstva. Zato je po mnenju komisije deregulacija na področju poklicev in dejavnosti nujna, saj naj bi le-ta prispevala k izboljšanju konkurenčnosti gospodarstva.

klicev. V povezavi s tem opravlja Evropska komisija v letošnjem letu pogovore z državami, ki morajo z argumenti utemeljevati potrebnost svojih reguliranih poklicev. Slovenija (zanjo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve) bo regulirane poklice s področja graditve objektov branila konec septembra v Bruslju.

Ker lahko iz medijev in ust naših politikov in uradnikov slišimo navedbe, da je slovenski gradbeni sektor prereguliran oziroma bolj reguliran kot v drugih državah EU, in ker je vedno znova tako doma kot v Evropi potrebno braniti tudi poklic »poo- blaščeni inženir«, smo preučili analizo, na katero se naslanja Evropska komisija. Želeli smo se prepričati, ali so navedbe utemeljene ali ne.

Največje število reguliranih poklicev ima Češka in sicer 396, sledita Poljska s 374 in Slovaška s 304 reguliranimi poklici. Na četrtem mestu je Slovenija z 263 reguliranimi poklici, v Združenem kraljestvu jih imajo 220. Najmanj reguliranih poklicev ima Estonija, in sicer 45.

V vseh državah je stopnja reguliranosti najvišja v socialnem in zdravstvenem sektorju, zato smo stopnjo tega sektorja predstavili tudi v sliki, ki sicer prikazuje stopnjo reguliranosti gradbenega sektorja. Stopnja reguliranosti navedene dejavnosti je najvišja v Latviji in sicer 88,5%, najnižja pa na Poljskem, kjer je stopnja 21,4%. Stopnja reguliranosti socialnega in zdravstvenega sektorja v Sloveniji je tretja najnižja in sicer 28,1%.

Stopnja reguliranosti gradbenega sektorja se po državah zelo razlikuje. Najvišja stopnja reguliranosti navedenega sektorja je 17,8% na Norveškem. Slovenija z 6,5% zaseda petnajsto mesto. Estonija, Luxemburg in Irska gradbenega sektorja nimajo reguliranega. Stopnja reguliranosti gradbenega sektorja pri nas v primerjavi z drugimi državami ni visoka, saj je praktično enaka povprečju EU, ki znaša 6,4%.

Ne glede na odstotek reguliranosti gradbenega sektorja pa je pomembno predvsem število reguliranih poklicev v gradbenem sektorju. Le-to je najvišje na Poljskem, kjer jih je 37, sledita Norveška s 32 in Liechtenstein s 24 reguliranimi poklici. Slovenija jih ima 17, kar je enako številu reguliranih poklicev v gradbenem sektorju v Nemčiji, Franciji in na Slovaškem. S 17 reguliranimi poklici se Slovenija skupaj z navedenimi državami uvršča na deveto do dvanajsto mesto. V primerjavi z drugimi državami število reguliranih poklicev v gradbenem sektorju v Sloveniji ni visoko, saj je le nekoliko nad povprečjem v EU, ki znaša 11,6.

Ob tem pa bi radi izpostavili odstopanje pri podatku o številu reguliranih poklicev v gradbenem sektorju, ki izhaja iz študije EU in dejanskemu številu.

Dejanska stopnja reguliranosti gradbenega sektorja je namreč nižja kot je prikazano v sliki, saj imamo v Sloveniji samo enajst reguliranih poklicev v tem sektorju (in ne 17, kot izhaja iz študije) in sicer:

- odgovorni projektant,
- odgovorni revident,

- odgovorni vodja del in odgovorni vodja posameznih del,
- odgovorni nadzornik in odgovorni nadzornik posameznih del,
- odgovorni geodet,
- geodet,
- odgovorni projektant arhitekture,
- pooblaščen prostorski načrtovalec z licenco »A«,
- pooblaščen prostorski načrtovalec z licenco »KA«,
- pooblaščen prostorski načrtovalec z licenco »P« in
- preglednik za pregledovanje električnih inštalacij oz. preglednik za pregledovanje požarnih inštalacij.

Ni nam sicer poznano katerih drugih šest reguliranih poklicev je Evropska komisija upoštevala pri svoji analizi in jih uvrstila v gradbeni sektor. Predvidevamo, da so v analizo pomotoma vključili tudi regulirane dejavnosti, ki jih je v Sloveniji na področju gradbeništva osem.

ZAKLJUČEK

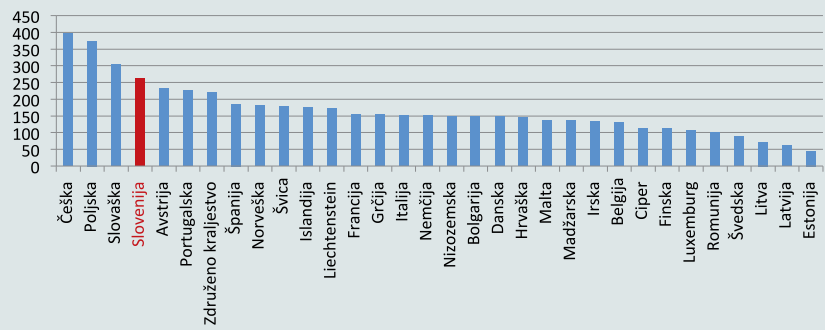
Slovenija ima primerjalno gledano res veliko število reguliranih poklicev, a iz analize izhaja, da gradbeni sektor v Sloveniji po številu reguliranih poklicev bistveno ne odstopa od drugih EU držav oz. se po regulirani dejavnosti in poklicev nahaja v zlati sredini.

Stopnja reguliranosti gradbenega sektorja je v primerjavi z regulacijo drugih sektorjev v Sloveniji nizka, prav tako število reguliranih poklicev v njem.

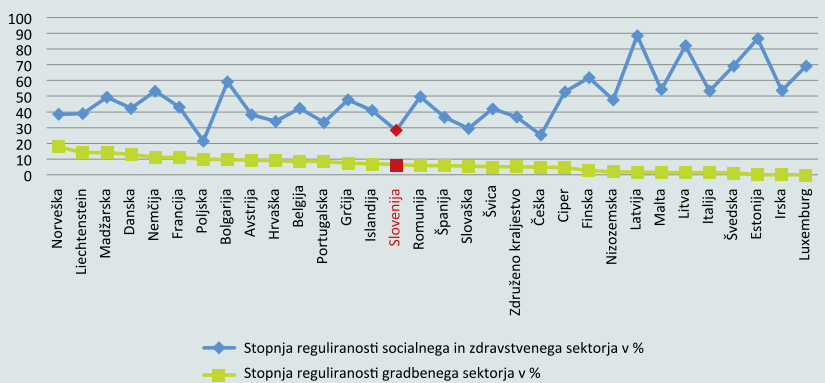
Regulacija v gradbenem sektorju je pomembna predvsem zaradi zagotavljanja javnega interesa (varstvo uporabnikov objektov in varstvo okolja), zato v gradbenem sektorju popolna deregulacija ni pametna. To dokazuje tudi regulacija gradbenega sektorja v večini držav EU.

Upoštevajoč usmeritve Evropske komisije in predvsem lastne izkušnje zadnjih desetih let smo že pred petimi leti takrat Ministrstvu za okolje in prostor in sedaj ponovno Ministrstvu za infrastrukturo in prostor predlagali boljšo regulacijo poklicev na področju graditve objektov. Tako smo predlagali zmanjšanje števila reguliranih poklicev, in sicer predvsem na osnovi združevanja dosedanjih reguliranih poklicev ter posledično združevanja odgovornosti. Ministrstvu smo predlagali združitev sedanjih treh poklicev odgovorni projektant, odgovorni nadzornik in odgovorni vodja del v enoten poklic pooblaščen inženir. ■

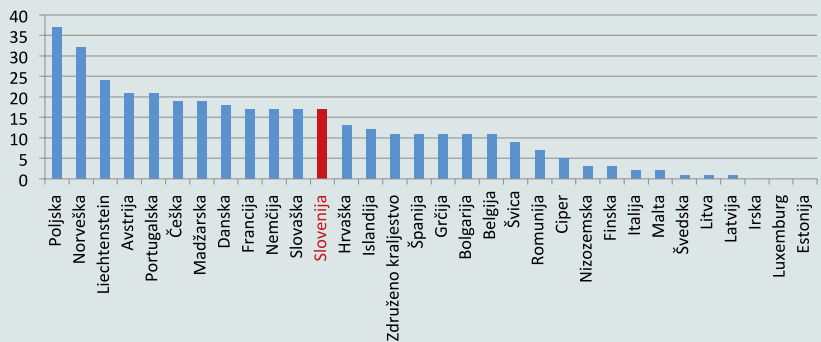
Graf 1: Število reguliranih poklicev v državah EU

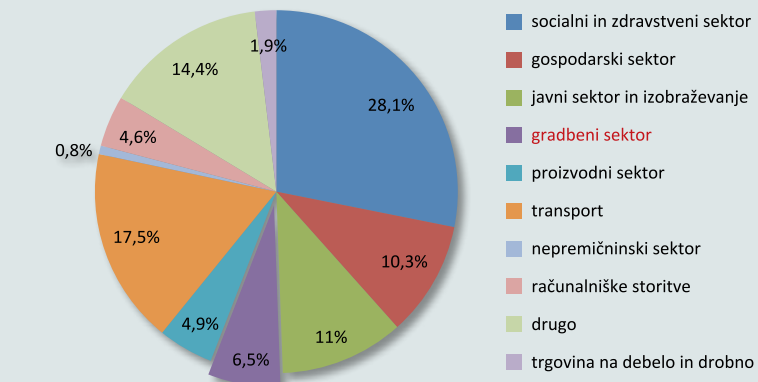
Graf 2: Stopnja reguliranosti gradbenega sektorja

Graf 3: Število reguliranih poklicev v gradbenem sektorju

Graf 4: Regulirane dejavnosti v Sloveniji

Analizo Evropske komisije najdete na:
http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?action=map&b_services=true

Zakon o ravnanju z nedovoljenimi gradnjami

STALIŠČE IZS DO OSNUTKA ZRNG:
OCENA O VARNOSTI "DA" - IZJAVA O
IZPOLNJEVANJU BISTVENIH ZAHTEV "NE"

mag. Barbara Škraba Flis, univ.dipl.inž.grad.
Generalna sekretarka IZS

Od 15. aprila do 15. maja je potekala javna obravna osnutka Zakona o ravnanju z nedovoljenimi gradnjami (v nadaljevanju ZRNG). S stališčem do osnutka zakona smo tokrat seznanili ne le generalno direktorico Direktorata za prostor ampak tudi ministra za infrastrukturo in prostor osebno. Poleg tega smo stališče posredovali vodjem poslanskih skupin Državnega zbora Republike Slovenije in predsedniku Državnega sveta Republike Slovenije, vsem s prošnjo, da z njim seznanijo poslance oziroma svetnike ter da naše stališče zastopajo pri obravnavi osnutka zakona Državnem zboru in Svetu.

V stališču smo ponovili obe najpomembnejši stališči, ki smo jih zapisali že v stališču do prvega osnutka zakona, ki smo ga Ministrstvu za infrastrukturo in prostor posredovali aprila letos:

- Pred pripravo in sprejemom zakona je potrebno izdelati popolno in strokovno analizo stanja, ki bi zaobjela oceno obsega nedovoljenih gradenj, učinke izvedbe zakona na lastnike, državo in občine.
- Pred nameravano legalizacijo obstoječih črnih gradenj je potrebno urediti sistem dovoljevanja posegov v prostor. Sprejem posebnega zakona o legalizaciji nedovoljenih gradenj pred sprejemom zakonodaje, ki bo preprečevala pojav črnih gradenj za naprej, je po mnenju IZS nedopusten. Prenovljen sistem mora preprečevati pojav črnih gradenj oziroma jih učinkovito zaznavati in redno odpravljati.

Ker pa obstaja možnost, da se bo kljub našemu načelno odklonilnemu stališču priprava zakona nadaljevala, smo v stališču zapisali tudi nekatere podrobnejše pripombe, ki se nanašajo na konkretne rešitve v osnutku zakona. Z njimi vas seznanjamo v nadaljevanju.

PODROBNEJŠE PRIPOMBE K OSNUTKU ZRNG

1. Osnutek zakona predvideva možnost dveh stopenj legalizacije objekta in sicer: 1. Stopnja odločba o legalizaciji in 2. Stopnja izdaja gradbenega dovoljenja in izdaja uporabnega dovoljenja.

Zakon naj obravnava le legalizacijo objektov. Predlagamo, da se druga stopnja postopka iz tega zakona izpusti. Objekt po tem

zakonu lahko pridobi le odločbo o legalizaciji. V primeru, da želi investitor pridobiti gradbeno in/ali uporabno dovoljenje, mora ti dovoljenji pridobiti v skladu z določili Zakona o graditvi objektov.

Predlagano naj velja za vse objekte, tudi tiste daljšega obstoja in neskladne gradnje manjšega obsega.

V postopek izdaje odločbe o legalizaciji naj se vključi preverjanje in ocenjevanje (in ne tudi zagotavljanje) varnosti objekta (mehanska odpornost in stabilnost, varnost pred požarom in pri uporabi). To naj se izvede tako, da se v projekt legalizacije vključi predložitev ocen o varnosti objekta s priporočili za sanacijo, ki jih podajo odgovorni projektanti arhitekturne, gradbene, elektro in strojne stroke ter požarne varnosti.

Pri pripravi zakona se je glede definicije in pomena odločbe o legalizaciji smiselno natanjati na že izvajane in preizkušene rešitve v sosednjih državah (Italija in Hrvaška).

Pojasnilo:

Vsa prostorska in gradbena zakonodaja temelji na tehtanju javnega in zasebnega interesa pri graditvi objektov in posegov v prostor. Besedilo osnutka zakona favorizira zasebni interes na škodo javnega interesa, resda le za določen čas.

Besedilo v prvi vrsti koristi investitorjem (črno graditeljem), upravnim organom in inšpekcijskim službam, ostali udeleženci pri graditvi objektov v besedilu niso pomembneje udeleženi, razen projektantov in odgovornih projektantov. Zakon želi tudi razbremeniti upravne organe, zlasti inšpekcijske službe, kar je razvidno iz predstavitve uvodnega dela osnutka zakona.

Kupci teh objektov, kot bodoči uporabniki teh objektov, s predlaganimi rešitvami niso varovani!

Z obzirom na višino taks in zelo poenostavljeno dokumentacijo za pridobitev gradbenega in s tem tudi uporabnega dovoljenja je zakon premalo vzgojen in preveč popustljiv do kršiteljev.

Najpomembnejše pa je, da je v osnutku zakona poudarek na preverjanju skladnosti s prostorskimi akti, medtem ko je varnost (pred porušitvijo, ob uporabi, pred požarom) premalo poudarjena, glede na pomembnost problema celo zapostavljena.

Ob iskanju odgovora na vprašanje o tem, ali je pametno, da država legalizira objekte, ne da bi preverila njihovo varnost, smo prišli do zaključka, da bi bilo to z obzirom, da so že v uporabi, mogoče, a pod pogojem, da so njihovi lastniki, seznanjeni s stanjem varnosti teh objektov. To je mogoče rešiti tako, da projekt za legalizacijo vsebuje tudi ocene o varnosti objekta s priporočili za sanacijo, če se ugotovi, da je ta potrebna. Ocene izdelajo odgovorni projektanti arhitekturne, gradbene, elektro in strojne stroke ter požarne varnosti. To je pomembno tudi iz vidika, ker lastniki objektov jamčijo za varnost uporabnikov objektov (najemniki, zaposleni, obiskovalci).

2. Osnutek zakona predvideva legalizacijo objekta in pridobitev gradbenega dovoljenja z istočasno izdajo uporabnega dovoljenja za vse objekte, tako stavbe kot infrastrukturne objekte.

Predlagamo, da se iz zakona izključi infrastrukturne objekte, in da se nanaša le na stavbe. Razmisli naj se, ali naj se izključi tudi vse industrijske stavbe oziroma le industrijske stavbe, ki se uvrščajo med zahtevne objekte.

Pojasnilo:

Infrastrukturni objekti so zaradi svojih dimenzij, števila ljudi, ki jih uporabljajo, in vplivov na okolje zahtevni objekti, pri katerih je zagotavljanje varnosti še toliko bolj v javnem interesu. Razlogov za poenostavitev postopka dovoljevanja (gradbeno in uporabno dovoljenje) torej ni in tudi ne bi smelo biti. Samo legalizacija gradbeno inženirskih objektov pa najbrž ni smiselna. Podobno velja za industrijske objekte.

3. Osnutek zakona predvideva izjavljanje o izpolnjevanju bistvenih zahtev.

Namesto izjave o izpolnjevanju bistvenih zahtev naj se predvidi, da odgovorni projektanti gradbene, elektro in strojne stroke ter požarne varnosti podajo vsak svojo oceno varnosti objekta s priporočili za sanacijo, če se ugotovi, da je ta potrebna.

Prav tako naj se predvidi, da odgovorni projektant arhitekturne stroke ali prostorski načrtovalec poda oceno možnosti legalizacije objekta glede odstopanja od določil prostorskih aktov, upošteva dovoljena odstopanja po Zakonu o ravnanju s črnimi gradnjami ter tudi priporočila za sanacijo.

Pristojni upravni organ pa naj nato odloči ali bo izdal odločbo o legalizaciji ali ne. Glej točko 1.

Pojasnilo:

Izjavljanje odgovornega vodje projekta/ odgovornega projektanta o izpolnjevanju bi-

stvenih zahtev pomeni jamčenje uporabnikom, da so objekti varni, in s tem prevzemajo kazenske in poklicne odgovornosti. Nemogoče je odgovarjati za varnost, povezano na primer z deli konstrukcij, ki ob razumnih stroških niso preverljivi (primer armature skupaj z vsemi detajli v armiranobetonskih konstrukcijah). Prav tako je nemogoče odgovarjati za kvaliteto izvedbe oziroma skrite napake. Obremenitev je nesorazmerna, jamčenje fizične osebe je preveliko, za izjavo bi moral stati najmanj projektant.

Poleg tega za obstoječo gradnjo, pri kateri nismo sodelovali, pooblaščen inženirji nismo pripravljene podajati izjav (teh objektov nismo ne projektirali, ne nadzorovali in ne gradili) in zanjo jamčiti. Namesto izjav smo pripravljene podajati le ocene o varnosti. Odločitev o legalizaciji po ZRNG oziroma izdaji gradbenega in/ali uporabnega dovoljenja po Zakonu o graditvi objektov mora sprejeti pristojni upravni organ (upravna enota, ministrstvo).

Dodatno:

Izjavljanje, kot je predlagano, je problematično iz več vidikov:

- Izjave seveda ne more podpisati katerikoli odgovorni projektant arhitekturne ali gradbene stroke, temveč le odgovorni projektant iz 3. odstavka 45. člena ZGO-1.
- Izjava naj bi nadomeščala dokazilo o zanesljivosti objekta, ki je po ZGO-1 pogoj za izdajo uporabnega dovoljenja. Pravilnik o dokazilu o zanesljivosti objekta določa, da izjavo podpišejo izvajalec del, nadzornik, odgovorni vodja del in odgovorni nadzornik; OVP projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja podpiše le izjavo, da je objekt zgrajen skladno z gradbenim dovoljenjem in PGD dokumentacijo; teža je na izvajalcu in nadzorniku in ne na projektantu oziroma odgovornemu projektantu; iz tega razloga menimo, da odgovor-

ni projektant lahko potrdi le, da je objekt zgrajen skladno z izdanim gradbenim dovoljenjem, ne pa, da je varen za uporabo; ugotavljanje bistvenih zahtev zgrajenega objekta je v domeni gradbenega izvajalca in nadzornika.

- Vprašanje zavarovanja odgovornosti: v kolikor pooblaščen inženir ni istočasno tudi samostojni podjetnik posameznik – projektant, v večini primerov njegovo strokovno angažiranje kot posameznika ni pokrito z zavarovanjem projektantske odgovornosti. V primeru sprejema predlagane rešitve bi bilo potrebno to predpostavko nujno upoštevati v imeniku pooblaščenih inženirjev (preverjanje zavarovanja vsakega člana).

4. Možnost legalizacije objekta v povezavi z odstopanji od prostorskega akta in drugih pravnih režimov mora biti zelo natančno opredeljena v zakonu (po vzoru hrvaškega zakona – odstopanje dimenzij, višin, odstopanje od namenske rabe prostora, odmiki od javne infrastrukture itd...).

Ponovno poudarjamo, da je potrebno povsem izključiti možnost subjektivnih presoj, kot je to sedaj določeno v 17. členu. Vprašanja glede skladnosti s prostorskimi akti morajo biti natančno določena v zakonu, v samem postopku odločanja o možnosti legalizacije pa mora biti presoja o možnosti legalizacije glede upoštevanja lokacijskih pogojev zmanjšana na minimum. V nasprotnem primeru bomo imeli opravka s »kreativnim ugotavljanjem ustreznosti arhitekture in lokacije« ter izdelavi dragih pojasnitev izpolnjevanja zahtev 17. člena zakona.

Ponovno poudarjamo, da:

- morajo biti lokacijska merila za legalizacijo objektov postavljena tako, da bo vsem lastnikom črnih gradenj vnaprej jasno, ali in pod kakšnimi pogoji bodo lahko legalizirali svoj objekt ter koliko jih

bo to stalo (jasna, razumljiva in ponovljiva) – sedaj temu ni tako.

- objekte, ki jih ne bo možno legalizirati zaradi neskladnosti s prostorskimi akti in predpisi s področja varovanja narave in kulturne dediščine ter voda mora država zaznati sama in sicer večino takoj, ostale pa v naslednjih letih skozi mehanizme, ki jih naštevamo v točki 2 naših pripomb k prvemu osnutku zakona.

Menimo, da bi bilo potrebno med naštevane področne zakonodaje vključiti tudi Zakon o kmetijskih zemljiščih.

Možnost legalizacije objekta glede upoštevanja odstopanj od prostorskega akta skladno z določili ZRNG preveri in potrdi odgovorni prostorski načrtovalec ali odgovorni arhitekt v projektu za legalizacijo in za to kazensko in poklicno odgovarja. V postopku izdelave mnenja pa seveda lahko sodeluje z upravno enoto in občino glede tolmačenj prostorskega akta.

5. Osnutek zakona predvideva ustanovitev komisij in predpisuje njihovo sestavo. Pri tem določa, da mora biti vsaj en član komisije predstavnik občine. Gre za precejšnje nesorazmerje, saj določilo dopušča, da je gradbena komisija lahko sestavljena le iz enega člana, ki pa mora biti predstavnik občine!

Ustanovitev in delovanje posebne komisije ni ustrezna rešitev, saj povečuje možnost subjektivnega odločanja ter korupcijska tveganja. Delovanje komisij naj se zato izpusti. Pogoji za legalizacijo morajo biti jasno določeni v zakonu. Odgovorni projektanti so dolžni upoštevati pogoje in za to poklicno odgovarjajo.

Zgledujemo se po hrvaškem zakonu. Ko ga prebereš točno veš ali objekt lahko legaliziraš ali ne in kaj moraš narediti, kaj moraš predložiti, kaj mora vsebovati dokumentacija in kdo jo lahko izdela.

6. Osnutek zakona v 10. členu predvideva, da je lahko odgovorni vodja projekta za legalizacijo posameznik, ki izpolnjuje pogoje za odgovornega projektanta iz stroke, ki pri nedovoljeni gradnji glede na njen namen prevladuje, skladno z določbami ZGO-1.

S to navedbo se ne strinjamo, saj gre v primeru legalizacije le za izdelavo posnetka stanja objekta. Odgovorni vodja projekta za legalizacijo bi bil zato lahko pooblaščen arhitekt ali pooblaščen inženir. Vendar pa smo mnenja, da odgovorni vodja projekta sploh ni potreben. Za ocene, katerih uvedbo predlagamo, odgovarjajo posamezni odgovorni projektanti, za projekt za legalizacijo pa lahko odgovarja le projektant (poslovni subjekt; 28. člen ZGO-1).

7. Osnutek zakona v 20. in 21. členu predvideva strokovni nadzor poklicnih zbornic nad podajanjem izjav.

Kot smo že pojasnili v točkah zgoraj, nasprotujemo izjavljanju in predlagamo ocenjevanje. Posledično strokovni nadzor poklicnih zbornic, kot je predlagan, ni potreben. Zadošča izvajanje disciplinskih postopkov po ZGO-1.

8. Projekt za legalizacijo določa izdelavo obvezne dokumentacije: le ta naj obsega tudi načrt obstoječega stanja objekta in ocene o varnosti objekta z morebitnimi predlogi za sanacijo. Jasno naj se napiše, kdo lahko izdelava in potrdi Projekt za legalizacijo (le projektant po 28. členu ZGO-1) in ocene (odgovorni projektanti arhitekturne, gradbene, elektro in strojne stroke ter požarne varnosti).

Dokumentacija obsega načrte, ob katerih posamezni odgovorni projektanti podajo oceno (in ne izjave) glede varnosti. Ta ocena se izvede na podlagi predhodnih ogledov in meritev (n.pr. električne instalacije). Ocena je lahko negativna. V tem primeru mora odgovorni projektant predlagati sanacijske ukrepe.

9. Vpis objekta v kataster stavb oz. ostale nepremičninske evidence (Zemljiški kataster, Zbirni kataster GJI) je po osnutku zakona predhodni pogoj za odločanje, kar je z vidika racionalizacije postopka neracionalno in nelogično, hkrati pa odpira vprašanje ali je vpisan objekt v katastru stavb še identičen z aktualnim stanjem na terenu.

Zato predlagamo, da je projekt za vpis v kataster stavb, kakor tudi ostala potrebna dela geodeta (geodetski načrt v projektu za legalizacijo), sestavni del dokumentacije za legalizacijo. ■

Varstvo okolja

PROJEKTNA SKUPINA IZS ZA VARSTVO OKOLJA SE PREDSTAVLJA

mag. Bernardka Jurič, univ.dipl.gosp.in.ž.
Vodja projektne skupine za varstvo okolja

Lansko jesen je z delom pričela nova projektna skupina za varstvo okolja. V njej smo zaenkrat aktivni le člani matične sekcije gradbenih inženirjev (MSG) in inženirjev tehnologov in drugih inženirjev (MST). Kot vedno, so vrata v njej odprta tudi vsem preostalim strokam.

Projektna skupina je nastala v času, ko je bila tik pred sprejetjem novela Zakona o varstvu okolja ZVO-1F, zato nanjo ni bilo več mogoče vplivati, smo pa vas o njenih bistvenih novostih seznanili v decembrski številki revije NOVO.

Kot prvo nalogo, ki smo si jo zadali in tudi realizirali, smo izdelali predlog potrebnih in nujnih sprememb predpisov s področja varstva okolja. Ministrstvu za kmetijstvo in okolje (MKO) smo predlagali, da pristopi k spremembam naslednjih predpisov:

- Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Ur.l. RS, št. 105/05 s spremembami) in
- Uredbe za določitev najmanjše razdalje med obratom in območji, kjer se zadržuje večje število ljudi ter infrastrukturo (Ur.l. RS, št. 34/08).

Seznam smo letos spomladi dopolnili z naslednjimi predpisi:

- Uredbo o odlagališčih odpadkov (Ur.l. RS, št. 10/14),
- Uredbo o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata (Ur.l. RS, št. 99/13),
- Uredbo o vsebini poročila o vplivih nameravanega posega na okolje in načinu njegove priprave (Ur.l. RS, št. 36/09),
- Uredbo o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja zraka (Ur.l. RS, št. 31/07s spremembami).

Po majskem sestanku z generalno direktorico Direktorata za prostor MKO, na katerem smo ji med drugim predstavili naš predlog nujnih sprememb predpisov, vam sporočamo, da:

- naj bi bile letos sprejete spremembe naslednjih uredb: Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju, Uredbe za določitev najmanjše razdalje med obra-

tom in območji, kjer se zadržuje večje število ljudi ter infrastrukturo, Uredbe o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje, Uredbe o odpadkih in Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega,

- naj bi se javna obravnava Uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o odpadkih izvedla še pred poletjem,
- bo morda letos spremenjena tudi Uredba o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata.

Kot izdelovalci posameznih različnih vrst dokumentacije s področja varstva okolja smo MKO zaprosili, da se nujno potrebni predpisi sprejmejo čim prej, saj bi le na tak način omogočili umestitev novih posegov v prostor ter zadržanje še kako pomembnih projektov na ozemlju Republike Slovenije, kot tudi zagotavljali optimizacijo zakomplirane in številčne zakonodaje s področja varstva okolja.

Prizadevamo si, da bi z MKO vzpostavili odnos, ki bi nam omogočal aktivno sodelovanje že pri pripravi sprememb in novih predpisov s področja varstva okolja, saj se zavedamo, da sodelovanje na način dajanja pripomb na osnutke predpisov v javni obravnavi največkrat omogoča le manjše popravke vsebine. ■

Naše pripombe k predlogom sprememb predpisov si lahko preberete na naslednjih povezavah:

<http://www.izs.si/zakonodaja/staliscas-izs/staliscas/n/na-mko-poslali-predlog-nujnih-sprememb-predpisov-s-podrocja-varstva-okolja-1374/>

Pripombe na Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo in pripombe na Osnutek Uredbe o predelavi nenevarnih odpadkov v trdno gorivo in njegovi uporabi najdete na:

<http://www.izs.si/zakonodaja/staliscas-izs/staliscas/n/delovna-skupina-za-varstvo-okolja-je-pripravila-pripombe-na-dve-uredbi-1496/>

Trajnostna gradnja

PREDLAGAMO IZDELAVO MODELA CERTIFICIRANJA JAVNIH STAVB V SLOVENIJI

Irena Hlede, univ.dipl.inž.arh.
Vodja pisarne GBC Slovenia

Slovensko združenje za trajnostno gradnjo (GBC Slovenija) je v sodelovanju z obema strokovnima zbornicama – IZS, inženirsko zbornico, ZAPS – zbornico arhitektov in prostorskih načrtovalcev ter nevladno organizacijo Umanotera, 22. maja v prostorih IZS organiziralo prvo srečanje predstavnikov navedenih organizacij ter predstavnikov ministrstev in državnih služb, ki se pri svojem delu srečujejo oz. ukvarjajo z naročanjem ter investicijskim vzdrževanjem javnih stavb.

Le-ti so od uvedbe Uredbe o zelenih javnih naročilih zavezani, da izvajajo investicije v skladu z njenimi določili, pri tem pa se srečujejo z vrsto težav na področju implementacije uredbe v prakso. Prav tako se ugotavlja dejstvo, da se kar nekaj sklepov vlade s področij uvajanja Uredbe o zelenem javnem naročanju v uporabo in prehoda naročanja opreme in storitev za področje gradenj in investicij v stavbe ob upoštevanju vseživljenjskega vrednotenja vplivov stavb, ne izvaja.

Namen dogodka je bil vladnim uslužbencem predstaviti uspešen model implementacije trajnostnih načel v naročanje in izvedbo projektov in gradenj, kakor tudi izvajanja nadzora nad izvajanjem in trajnostno kakovostjo, ki so ga razvili in ga uporabljajo pri investicijah, ki so sofinancirane iz nemškega zveznega proračuna.

Naslov delovnega srečanja je bil "Predstavitev predloga sistema javnega naročanja

trajnostnih (zelenih) novogradenj in obnov po vzoru nemškega zveznega sistema BNB", njegov namen pa odgovornim osebam predstaviti način, kako se lahko poenostavi, predvsem pa kakovostno izvede in izpelje javno naročilo, ne da bi pri tem prišlo do nezaželenih zapletov, ki najpogosteje rezultirajo v pritožbah in revizijskih postopkih ter posledično zakasnitvah nujnih gradbenih, vzdrževalnih ali prenovitvenih del.

BNB je sistem, ki omogoča transparentno izkazovanje trajnostne kakovosti javnih stavb in investicij tako pri novogradnjah, kakor tudi pri obnovah obstoječih stavb. Nedvoumno definirane zahteve in pričakovanja, ki so zapisane v cca. 50 različnih kriterijih, služijo investitorjem kot osnova za določitev pričakovane ravni končne kakovosti objekta. V nadaljevanju sistem omogoča investitorju enostavno spremljanje ravni izvajanja zahtev in s tem ustrezen nadzor nad kakovostjo posameznih izvedenih del, kot tudi stavbe kot celote, vključnim projektantom in izvajalcem pa služi kot smernica in opomnik za načrtovanje in s projektom povezana opravila.

BNB je postopek za izpeljavo javnih naročil, razvit skupaj z nemškim sistemom za vrednotenje trajnostnih stavb DGNB. Temelj sistemu predstavlja upoštevanje vseživljenjskega vpliva okoljskih, ekonomskih, družbeno-kulturoloških in funkcionalnih učinkov. Naročniku omogoča enostavno naročanje tako, da se ob naročilu določi zelena

končna raven (zlata, srebrna ali bronasta) kakovosti objekta, istočasno pa služi kot orodje za spremljanje in nadzor izvajanja s trajnostno gradnjo povezanih zahtev. Za vse nemške zvezne investicije je predpisana srebrna raven, ki se je na podlagi izkušenj z vidika investicijskega vložka in dosežene kakovosti v življenjski dobi stavbe izkazala za optimalno rešitev.

V uvodnem delu srečanja so predstavniki ZAPS ter Ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO) predstavili izhodišča, to je navodila Evropske arhitekturne zbornice ACE za izpeljavo javnih naročil ter izsledke delavnice, ki sta jo v okviru projekta CEC5 v sodelovanju izvedla MKO in nevladna okoljska organizacija Umanotera. Slednji so izkazali potrebe po revidiranju vsebine 7. člena Uredbe ter vzpostavitvi povezav, ki bodo dale ponoven zagon gradbeništvu, s poudarkom na zagonu trajnostne gradnje. Kot zaključek uvodnega predstavitevnega dela dogodka je član GBC Slovenia, g. Robert Smodiš, predstavil sistem BNB ter prednosti in rešitve, ki jih le-ta lahko prinese naročnikom iz javnih podjetij.

V zaključnem delu srečanja se je na osnovi podanih izhodišč razvila plodna in dinamična diskusija med organizatorji in predstavniki vladnih služb. Izsledki le-te so pokazali, da bi enak ali še boljše – slovenskim razmeram prilagojen sistem, kot ga je bilo moč videti na predstavitvi, zelo pripomogel k bolj nemotenemu poteku oddaje javnih naročil, predvsem pa k občutnemu dvigu kakovosti izvedenih del. Ob tem je treba upoštevati dejstvo, da enega izmed ključnih meril sistema predstavlja ekonomska učinkovitost, to je najugodnejše razmerje med finančnim vložkom ob investiciji in stroški stavbe med obratovanjem. To pomeni priložnost, da se ob upoštevanju navedenih trajnostnih meril načrtovane investicije v obnovo in novogradnjo javnih stavb ob upoštevanju celostne trajnostne kakovosti stavb izvedejo bistveno bolj učinkovito. Pomembna prednost sistema je povečana transparentnost zahtev in dosežene kakovosti, kar dejansko odpira možnosti načelu, da naročnik tudi dobi tisto, kar naroči.

Vsi udeleženci srečanja so bili po njegovem zaključku zelo zadovoljni tako z samimi predstavitvami, kot tudi z izmenjanimi mnenji, tako da so že stekli prvi dogovori, kako bi lahko z združenimi naporimi izboljšali oziroma spremenili trenutno stanje.

Omenjeno poročilo z dogodka naj velja tudi kot povabilo vsem udeležencem dogodka in drugim zainteresiranim, da nam (GBC Slovenija, IZS ali ZAPS) posredujete svoje predloge, pripombe ali nasvete, saj v jeseni, predvidoma meseca septembra, načrtujemo nadaljevanje v isti oziroma razširjeni sestavi. ■

Hierarhija predpisov in know-how

SPLOŠNA SMERNICA ARSO S PODROČJA UPRAVLJANJA Z VODAMI ZA PRIPRAVO PROSTORSKIH AKTOV NI SKLADNA Z UREDBO IN PRAVILNIKOM

Odvetnik Jernej Kos
Za odvetnico Carmen Dobnik

V lanskem letu so družbe, ki delujejo na področju priprave hidrološko hidravličnih študij (v nadaljevanju: izdelovalci študij) na IZS naslovile prošnjo za izoblikovanje stališča IZS glede Splošne smernice ARSO s področja upravljanja z vodami za pripravo prostorskih aktov, ki jo je na svojih spletnih straneh objavil ARSO.

V zvezi s tem so izdelovalci študij IZS prosili za naslednjo opredelitev:

1. Kakšna je pravna narava Splošnih smernic ARSO, predvsem ali so te obvezujoče,
2. Ali obstoji pravna podlaga za zahtevo ARSO po predaji izvornih datotek (hidravličnih modelov) oziroma ali je s strani ARSO navedena pravna podlaga merodajna,
3. Kakšen je način varovanja know-how izdelovalcev študij v povezavi z zahtevo ARSO po predaji izvornih datotek,
4. Kakšna je problematika javne objave in dostopnosti predanih izvornih datotek (v povezavi z varovanjem know-how-a),
5. Kakšna je potencialna neenakopravnost izdelovalcev hidrološko hidravličnih študij glede pregleda študij s strani ARSO, ob dejstvu, da ARSO ne razpolaga z vsemi vrstami programske opreme, ki bi jo izdelovalci utegnili uporabljati.

V odgovor na zgoraj zapisana vprašanja smo pripravili pravno mnenje, ki je zanimivo iz več vidikov in ga je moč aplicirati tudi na drugih področjih dela pooblaščenih inženirjev. Zato ga objavljamo v celoti.

1.

Agencija Republike Slovenije za okolje (v nadaljevanju ARSO) je na podlagi petega odstavka 8. člena Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Ur. l. RS, št. 58/03, s spremembami), drugega odstavka 47. člena Zakona o prostorskem načrtovanju (Ur. l. RS, št. 33/07, s spremembami), drugega odstavka 13. člena Zakona o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor (Ur. l. RS, št. 80/2010, s spremembami) in 61. člena Zakona o vodah (Ur. l. RS, št. 67/02, s spremembami), neznanega dne izdala Splošne smernice s področja upravljanja z vodami za pripravo prostorskih aktov – Verzija 1.1. (v nadaljevanju Smernice).

Iz citiranih določb zakonov in podzakonskih predpisov izhaja, da ima ARSO pravico in tudi dolžnost izdati ustrezne smernice. Smernice so pravni akt, ki je vsebinsko podrejen vsem drugim pravnim aktom, kot so npr. zakon, uredba ali pravilnik. To pa pomeni, da smernice ne morejo mimo določb zakona urejati vprašanja pravic in obveznosti pravnih naslovnikov, temveč lahko zgolj tehnično obravnavajo način izvrševanja pravic in obveznosti, ki pa jih določajo nadrejeni pravni akti.

Smernica je torej pravni akt, ki ga je treba spoštovati, predvsem ga je dolžan spoštovati organ, ki ga je izdal. Posledično pa to pomeni, da ga morajo spoštovati tudi pravni naslovniki, ki sodelujejo s tem organom. V primeru ignoriranja smernic, bi nastalo temeljno vprašanje, zakaj so sploh izdane. Spoštovanje smernic kot obvezujočega pravnega akta pa dejansko ne bi smelo predstavljati težave, pod pogojem, da smernice ne razširjajo vsebine pravic in obveznosti, ki jih je določil hierarhično višji pravni akt. To pomeni, da z vidika pravnih naslovnikov spoštovanje smernice ne bi smelo predstavljati dodatnih obremenitev, v kolikor ne gre zgolj za tehnično izvršitev obveznosti, ki jo določa zakon.

Določba 125. člena Ustave RS določa, da so sodniki vezani na ustavo in zakon. Ta določba pomeni, da v primeru kakršnegakoli sodnega spora, ki ga v predmetnih zadevah ureja 157. člen Ustave RS (upravni spor), sodišča niso dolžna upoštevati podzakonskih aktov, med katerimi so tudi smernice. Sodišče tako presoja pravice, obveznosti in pravne koristi subjektov zgolj na podlagi določb ustave in zakona. Če v omenjenih dokumentih ni določeno, katere obveznosti so naložene posameznikom, ali vsaj določeno, da nekatere obveznosti lahko ureja podzakonski akt (kar je redko), potem državni organ teh obveznosti subjektom ne more naložiti s hierarhično nižjim pravnim aktom. S tem se spoštuje načelo zakonitosti.

2.

Za razumevanje vsebine določbe 13.II. točke Smernice je treba primarno razčistiti, na katere predpise se ta sklicuje. Uvodoma se sklicuje na prvi odstavek 9. člena Uredbe o pogojih in omejitvah za izvajanje

dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja (v nadaljevanju Uredba), ki določa, da je za izdelavo prostorskih aktov treba pripraviti najmanj karte poplavne in z njimi povezane erozijske nevarnosti, za pridobitev vodnega soglasja pa upoštevati vsaj določbe 5. člena te uredbe, če območja in pripadajoči razredi nevarnosti v skladu s predpisom o metodologiji za določanje območij, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja, in način razvrščanja zemljišč v razrede ogroženosti niso določeni, iz podatkov o poplavnih in erozijskih dogodkih ali iz opozorilne karte pa izhaja, da je območje izpostavljeno poplavam in z njimi povezani eroziji.

Nadalje Pravilnik o metodologiji za določanje območij, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja, ter o načinu razvrščanja zemljišč v razrede ogroženosti (v nadaljevanju Pravilnik) v drugem odstavku 9. člena določa, da se določitev območij poplavne in erozijske nevarnosti izvaja z metodami modeliranja in analiziranja, ki morajo ustrezati priznanemu stanju znanosti na podlagi hidroloških, geoloških, geomorfoloških in geodetskih podatkov ter podatkov o rabi tal in pokrivnosti. Izbira metod mora ustrezati dejanskim razmeram na območju in pričakovani natančnosti rezultatov.

Končno Smernica v obravnavani točki izpostavi tudi določbo prvega odstavka 10. člena Uredbe, ki določa, da če opozorilna karta iz predpisa o metodologiji za določanje območij, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja in način razvrščanja zemljišč v razrede ogroženosti (Pravilnik), ne prikazuje območja poplav in erozije, iz novih podatkov ali analiz obravnavanega območja pa izhaja, da na območju posega v prostor ali izvajanja dejavnosti obstaja možnost poplav in z njimi povezane erozije, je treba pri presoji pogojev in omejitev upoštevati nove podatke in z njimi opozorilno karto dopolniti. Nadalje četrti odstavek določa, da Ministrstvo, pristojno za vodo, po preveritvi posredovanih podatkov opozorilno karto dopolni v šestih mesecih po prejemu predloga dopolnitve.

Glede predložitve študij ARSU je v 13.II. točki Smernic med drugim določeno, da v

kolikor je treba, v postopku sprejemanja prostorskega načrta pripraviti karte poplavne in z njimi povezane erozijske nevarnosti, *mora nosilec prostorskega načrtovanja posredovati hidrološko hidravlično študijo oz. elaborat ministrstvu pristojnemu za vode*. Citirana določba je nesporna in ne potrebuje posebnega pojasnila. Izdelovalec študije mora hidrološko hidravlično študijo predložiti ARSO.

V tem delu se zastavlja nadaljnje vprašanje, ali iz citiranih določb izhaja, da bi ARSO od izdelovalcev študij lahko zahteval predložitev tudi izvorne datoteke, ki je bila uporabljena pri hidroloških in hidravličnih izračunih. Odgovor na to vprašanje pa je negativen. ARSO od izdelovalcev študij ne more zahtevati več kot je določeno v predpisih, ki so hierarhično višje od smernice. V prej citiranih določbah Uredbe in Pravilnika pa ni mogoče zaključiti, da predložitev študije ali elaborata vključuje tudi predložitev izvorne datoteke. Dikcija »hidrološko hidravlično študijo oz. elaborat« ni mogoče razlagati tako široko, kot jo to predvideva Smernica.

Nenazadnje tudi iz razlage samih določb smernice izhaja, da predložitev izvorne datoteke ni del študije. Smernica namreč pravi, da je za namene preveritve posredovanih podatkov in dopolnitve opozorilne karte poplav potrebno elaborat oziroma hidrološko hidravlično študijo posredovati ministrstvu, pristojnemu za vode v pisni in digitalni obliki. V tem delu gre za tipičen primer tehnične izvršitve zahteve po predložitvi študije, torej pisno in digitalno. Tudi naslednji odstavek je mogoče šteti za način izvršitve obveznosti izdelovalcev študije.

Nasprotno pa je v odstavku, kjer Smernica govori o predložitvi izvornih datotek, napisano, da mora »Poleg rezultatov študije nosilec prostorskega načrtovanja posredovati vse izvorne datoteke, ki so bile uporabljene pri hidroloških in hidravličnih izračunih tako, da je možno izvesti ponovne simulacije in na ta način preveriti rezultate študije«. Tako Smernica zahteva od izdelovalcev študij, da »poleg« študije predložijo še izvorne datoteke. Kot je bilo pojasnjeno zgoraj, smernice ne morejo določati več obveznosti, kot jih določajo hierarhično višji dokumenti, temveč lahko določajo le tehničen način izvršitve določene obveznosti. Ker pa niti Uredba niti Pravilnik ne govorita o predložitvi študije oziroma elaborata, poleg tega pa še izvorne datoteke, ARSO nima podlage za zahtevanje teh dokumentov. S takšnim postopanjem ARSO krši prej omenjeno načelo zakonitosti, saj za zahtevo po predložitvi izvornih datotek, nima pravne podlage.

Na tem mestu pa je treba izpostaviti, da omenjena kršitev načela zakonitosti neposredno ne pomeni, da ARSO ni dolžan spoštovati Smernice. ARSO je Smernico izdal in je posledično na njeno vsebino vezan, dokler

se v ustreznem postopku ne ugotovi, da je Smernica neustrezna.

3.

Izdelava hidrološko hidravlične študije oziroma elaborata s strani zasebnega podjetja predstavlja njegov know-how. Know-how predstavlja znanje, izkušnje, spretnosti in druge zaupne podatke, ki se kot dejanska kategorija oblikujejo v toku izvajanja poslovne dejavnosti, ki pa je kot taka lahko tudi predmet pravnega prometa. Know-how predstavlja dobrino, ki zagotavlja konkurenčno prednost in se oblikuje kot skupek znanj, izkušenj in sposobnosti, ki je nastal v toku izvajanja dejavnosti.

Know-how sam po sebi ne uživa samostojnega pravnega varstva, iz česar bi stranka lahko uveljavljala pravovarstvene zahteve v smeri izključnosti uporabe le-tega (VSL sodba I Cpg 581/2010). Zakon o industrijski lastnini (ZIL-1) namreč za know-how ne določa uveljavljanje zahtevka za prepoved kršitev pravic industrijske lastnine, kot je to določeno v prvem odstavku 121. člena ZIL-1. Know-how ni pravica industrijske lastnine (velja načelo *numerus clausus*). Pravno naravo izključujočih (absolutnih) pravic imajo le pravice industrijske lastnine, kar pomeni, da le-te učinkujejo proti nedoločenemu krogu oseb (*erga omnes*). Zato v primeru kršitve, imetnik pravice do know-how ne more uporabiti pravnega varstva, ki ga daje 121. člen ZIL-1 imetniku pravice industrijske lastnine nasproti vsakomur, ki posega v pravni položaj (VSL sklep I Cpg 55/2010).

Odgovor na vprašanje, kakšen je način varovanja know-how izdelovalcev študij v povezavi z zahtevo ARSO po predaji izvornih datotek, je torej treba iskati v splošnih pravilih obligacijskega prava. Prizadeti stranki v takšnem primeru preostane zgolj zahtevka v obliki neupravičene obogatitve ali odškodninski zahtevka. Pri tem je treba pri vsaki obliki zahtevka izkazati ustrezne predpostavke. Ker pa izdelovalci študij niso v pogodbenem odnosu z ARSO, pa na tej podlagi, torej pogodbeni kršitvi, ni mogoče ničesar zahtevati.

4.

Že v prejšnji točki je bilo pojasnjeno, kaj v skladu s sodno prakso predstavlja know-how. Med drugim gre za znanja, ki zaradi svoje zaupnosti družbi nudijo konkurenčno prednost na trgu. Ta znanja so zaupna, kljub temu, da status zaupnosti na izvornih datotekah ni izrecno označen.

Določba 39. člena Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1) določa, da se za poslovno skrivnost štejejo podatki, za katere tako določi družba s pisnim sklepom. Ne glede na to ali so določeni s sklepi, se za poslovno skrivnost štejejo tudi podatki, za katere je

očitno, da bi nastala občutna škoda, če bi zanje izvedela nepooblaščen oseb. Družbeniki, delavci, člani organov družbe in druge osebe so odgovorni za izdajo poslovne skrivnosti, če so vedeli ali bi morali vedeti za tako naravo podatkov. V nadaljevanju pa 40. člen ZGD-1 določa varstvo poslovne skrivnosti. Podatke, ki so poslovna skrivnost družbe, morajo varovati tudi osebe zunaj družbe, če so vedele ali če bi glede na naravo podatka morale vedeti, da je podatek poslovna skrivnost. Prepovedano je ravnanje, s katerim bi osebe zunaj družbe poskušale v nasprotju z zakonom in voljo družbe pridobiti podatke, ki so poslovna skrivnost družbe.

Iz pojasnenih členov ZGD-1 izhaja, da ARSO, kot oseba zunaj družbe, ki glede na naravo podatkov, ki jih s strani izdelovalcev študij pridobiva, teh ne sme javno objavljati ali tudi kakorkoli omogočiti, da bi bili ti podatki dostopni zunanjim nepooblaščenim osebam. S takšnim ravnanjem postane ARSO odgovorna za izdajo poslovne skrivnosti, saj se od ARSO kot državnega organa pričakuje, da se zaveda, s kakšnimi občutljivimi podatki v obliki izvornih datotek razpolaga. Tako kot drugi organi v sestavi ministrstev (npr. DURS), tudi ARSO ne more zaobiti zgoraj citirane določbe.

5.

V zvezi z vprašanjem morebitne neenakopravnosti izdelovalcev študij oziroma pregledovanjem študij s strani ARSO, ob dejstvu, da ARSO ne razpolaga z vsemi vrstami programske opreme, ki bi jo izdelovalci utegnili uporabljati, je treba pojasniti naslednje.

Res je, da ARSO vseh študij ne bi mogel preveriti ali pregledati, kar je lahko posledica kadrovske podhranjenosti, nepoznavanja vseh možnosti izdelovanja študij ali manjka z vidika računalniške opreme. A ta pomanjkljivost ne more utemeljiti morebitne neenakopravnosti pri obravnavanju izdelovalcev študij. Dokler bi ARSO pregled študije pri določenem izdelovalcu opravil na korekten način v skladu s predpisi, potem ta izdelovalec ne more očitati ARSO neenakopravnega obravnavanja napram drugemu izdelovalcu, pri katerem pregled sploh ni bil opravljen. To bi sicer kazalo na nevestno delo ARSO, ne vpliva pa na enakost med izdelovalci.

Izjemoma bi kaj takega prišlo v poštev v primeru, če bi bil določen izdelovalec neobičajno šikaniran s strani ARSO, a to bi se lahko pojavilo šele po več desetih preverjenih študijah. Sicer je pa opisana situacija podobna primeru, ko posameznik stori prekršek in ga policija obravnava, v naslednjem trenutku pa ne obravnava drugega prekrškarja, ki stori enak prekršek. Prvi prekrškar ne more uspeti z argumentom, da je neenako obravnavan napram drugemu prekrškarju, ki ga policija ni obravnavala. ■

Zakon o graditvi objektov

ODGOVORNI NADZORNIK: INVESTITORJEV NASILNEŽ ALI ZDRAVILEC?

Mitja Lenassi, univ.dipl.inž.str.
Predsednik UO MSS

V erjetno ste že katerega od udeležencev pri graditvi slišali reči nekaj podobnega kot: »nadzornik želi speljati projekt povsem na silo«, pri čemer je bil s tem na žaljiv način opisan odnos nekaterih nadzornikov do projektantov in izvajalcev. »Nasilnež«, nekakšen inženirski »Stormtrooper«, je tista oseba, ob kateri marsikaterega izvajalca ali projektanta spreleti srh po telesu.

Kot udeleženec pri graditvi več kot 25 let v takšni ali drugačni vlogi opažam, da marsikateri odgovorni nadzornik deluje pri projektih v vlogi dominantne, vodeče osebe, pri čemer naravnost obožuje drugi del svojega naziva – NADZORNIK. Za pridevnik ODGOVORNI mu/ji ni kaj dosti mar. Spogledovanje z močjo s katero razpolaga, se pojavlja v različnih oblikah: visok ego, pasivna agresivnost, ustrahovanje in zastraševanje, ali pa samo preprost prezir. Po izkušnjah bi ocenil, da približno polovica odgovornih nadzornikov nosi vsaj enega od teh »nabojev«.

Prepričan sem, da ima vsaka oseba svojo specifično težo, podobno kot olje, ki si samo poišče v vodi svojo raven. Torej, nekdo, ki je neskončno sebičen, bo težil na svoji poklicni poti tja, kjer bo veliko prostora za izkoriščanje, nekdo drug, bolj nesebičen, pa v smeri družbene odgovorno-

sti in človeških odnosov. Gradbeni nadzor je vsekakor področje, ki nudi togim, nestrpnim in dominantnim osebam odličan kraj za razkazovanje svojih zastraševalnih mišic.

Vsak kovanec pa ima dve plati, in tudi pri gradbenem nadzoru, tako kot na vsakem drugem strokovnem področju, so ljudje, ki so prijazni in obzirni, ki znajo biti tudi strogi, vseeno pa iščejo in najdejo vrednote v soglasju in ustvarjanju moštvenega ozračja.

Marsikateremu investitorju se zdi izredno koristno, če že sama pojava nadzornika ustvari na gradbišču takšen prikaz moči, da povzroči med projektanti in izvajalci pravo klečeplazenje. Nisem med tistimi, ki to mnenje delijo ter mislijo, da je to za sam projekt dejansko učinkovito in prinaša potrebne »zdravilne učinke«.

Še vedno se spomnim primera pasivno-agresivnega nadzornika, ki je pri izvedbi vztrajal, da se sobni termostat umeri na natančnost 0,1 K. Predstavnik izvajalca, sicer usposobljenega in zelo prijaznega inženirja, je s to zahtevo spravil čisto na rob pameti, navzven je ohranjal mirnost, vendar je znotraj dobesedno vrel. Nekateri nadzorniki izvajajo recenzijo posameznih načrtov na način, kot bi bili pooblaščenji revidenti, in se čutijo v celoti upravičeni do podajanja zahteve po popolnem preprojektiranju tehničnih rešitev, pri čemer lahko na projektu

imenovani odgovorni projektanti opravljajo zgolj vloge njihovih obdelovalcev. Takšen pristop lahko pripelje tako daleč, da na tak način »nadlegovan« projektant enostavno izgine z gradbišča in se na izpostavljen vprašanja ne odziva več. Kdo bi mu zameril? V drugih primerih nadzornik pred vsem udeleženci ponižuje izvajalca in ga spravlja v neprijeten položaj. In pri tem tudi globoko uživa. Medtem ko nadzornik praviloma vedno zaključi projekt z dobičkom, mnogi projektanti in izvajalci utrpijo nepotrebno finančno izgubo preprosto zaradi šopirjenja ali trme nadzornika.

Podobne mešanice osebnosti najdemo v vsakem poklicu, vendar pa je dejavnost gradbenega nadzora takšna, da lahko deluje kot vrtnec: posrka vase določene osebnosti preprosto zato, ker je nadzornik uvrščen višje v gradbeni »prehranjevalni verigi«. Posledica višje razvrstitve pa je lahko podobna kot pri jemanju poživil: z njimi pridobljena moč nediscipliniranega posameznika preprosto zasvoji.

Nekdo, ki na projektu gradi soglasje vseh udeležencev in si prizadeva vzpostaviti dobro voljo in moštveno ozračje, lahko sočasno vseeno ščiti investitorjev interes. Nadzor kakovosti in dobra volja si sploh nista sovražna. Delujeta v obeh smereh. Na eni strani vznemirjanje in napadanje zanesljivo ustvarjata napetost in neučinkovitost, na drugi strani pa strokovnost in spoštovanje lažje privedeta do uspešnega zaključka še tako zahteven projekt.

Uspeh tega posebno občutljivega stanja ravnovesja leži v nadzornikovem sprejemanju dejstva, da načeloma vsi udeleženci pri projektu želijo zagotoviti projektu kakovost; vsak udeleženec se trudi delati prav in najboljše za investitorja. Tisti, ki ne opravlja dela na ta način, in se pod to osnovno pravilo poslovanja ni pripravil podpisati, ne bo ostal dolgo v tem poslu.

Eno je biti trd nadzornik, drugo pa nadzornik, ki obsoja in napada. Vem, nekateri investitorji zahtevajo in uživajo, da se njihov nadzornik "bori" zanje. Ampak zakaj bojevanje, če miroljuben pristop uspeva prav tako dobro, ali celo bolje, brez kakršnih koli ran in bušk?

Nekateri nadzorniki se tudi dobesedno ujamejo na nepomembne podrobnosti, pri čemer niti ne opazijo, da ob tem okoli njih gozd imenovan »Dobro za investitorja« že močno gori. Se pa tudi zgodi, da investitor sam spozna, da bojevanje za tisto, kar se imenuje "dobro za investitorja", ni vedno tisto, kar je "DOBRO ZA INVESTITORJA". Obstaja "dobro" in obstaja višje "DOBRO", nadzornik pa mora pri tem, skupaj z ostalimi udeleženci, imeti pravi občutek, da se osredotoči na višje »DOBRO«. ■

Mednarodno sodelovanje

1. MEDITERANSKA KONFERENCA INŽENIRSKIH ORGANIZACIJ

Polona Okretič
Svetovalka za informiranje in izobraževanje in
mag. Barbara Škraba Flis, univ.dipl.inž.grad.
Generalna sekretarka IZS

V zgodovinskem mestu Lecce, ki je staro že več kot 2000 let in leži v pokrajini Apulija, na peti italijanskega škornja, je 8. in 9. maja letos pod okriljem Svetovne zveze inženirskih organizacij (WFEO) in v organizaciji Nacionalnega sveta italijanskih inženirjev (CNI) potekala 1. Mediteranska konferenca inženirskih organizacij.

Konference so se udeležile inženirske organizacije številnih mediteranskih držav (Albanija, Alžirija, Ciper, Egipt, Grčija, Italija, Libanon, Libija, Malta, Maroko, Palestina, Slovenija, Sirija, Tunizija in Španija) in nekaterih inženirskih združenj (WFEO, ECEC, ECCE).

Na konferenci so inženirske organizacije Sredozemlja, med katerimi je bila tudi Inženirska zbornica Slovenije, podpisale Pismo o nameri.

V Pismu so zapisale, da se narodi sredozemskih držav soočajo z velikimi ekonomskimi in političnimi izzivi, zato je ključ družbenega in ekonomskega napredka te regije zagotovo v tesnem sodelovanju med državami sredozemskega bazena. Ob tem so sodelujoči na konferenci opozorili na pomembno vlogo inženirjev in inženirskih institucij na področju širjenja znanj in tehnologij v teh izjemno hitro (tudi tehnološko) rastočih družbah.

Podpisniki Pisma o nameri so se zavezali k oblikovanju splošnih osnov za nadaljnje sodelovanje pri razvoju sredozemskih družb in sodelovanju na različnih področjih aktivnosti.

Strateška področja sodelovanja, zapisana v aneksu Pisma o nameri se osredotočajo na:

- izmenjavo informacij o inženirskem znanju in poklicnih sistemih znotraj posamezne sredozemske države, kar bi olajšalo

mobilnost inženirjev znotraj sredozemskega področja,

- promocijo trajnostne gradnje in uporabe obnovljivih virov energije, energetske učinkovite osvetlitve ter ekološkega oblikovanja,
- delitev znanja in prenos inovativnih tehnologij, predvsem tistih, ki zadevajo varno uporabo pitne in sanitarne vode, sistema recikliranja in ravnanja z odpadki,
- varstvo naravne in kulturne dediščine; promocija in obnova grajenega okolja ter
- prilagajanje infrastrukture klimatskim spremembam.

To so v bistvu tudi področja delovanja petih delovnih skupin, ki so bile ustanovljene na konferenci. V sklopu teh bo Mediteranska konferenca sodelovala tudi s Združenjem arabskih inženirjev (Federation of Arab Engineers, FAE) in sorodnimi tehničnimi komiteji WFEO.

Naslednja konferenca bo predvidoma čez eno leto v Egiptu.

ŠTUDIJA O REGULIRANOSTI POKLICA POOBLAŠČENI INŽENIR V MEDITERANSKEM PROSTORU

V okviru dvodnevne konference sta potekali dve okrogli mizi. Prva je bila osredotočena na mobilnost inženirjev v mediteranskem prostoru, druga na kulturno, zgodovinsko, arhitektonsko in inženirsko dediščino.

Podlaga za pravo je bila študija, ki jo je pripravil CNI ob sodelovanju 21. inženirskih organizacij, in vsebuje podatke o predpisih in regulaciji poklica pooblaščen inženir v sredozemskih državah.

Iz nje izhaja, da večina držav čuti potrebo po zaščiti javnega interesa v smislu zagotavljanja varnosti uporabnikov in tretjih oseb, ki ga navkljub pozivom k deregulaciji ščitijo s pomočjo različnih regulacijskih modelov. Poklic je natančno reguliran v večini sredozemskih držav in delno v Albaniji, medtem ko v Alžiriji, Maroku in Franciji ni reguliran. V Franciji in Maroku je poklicna kvalifikacija zaščitena z akreditacijo študijev pri pooblaščenem organu, v Alžiriji tudi to ne. Zato pa je v Maroku, Alžiriji in Albaniji mogoče opaziti iniciative po vzpostavitvi reguliraneega poklica.

Del študije podrobneje obravnava vidik trajanja in vsebine šolanja ter področij specializacije. Ugotovljeno je bilo, da število inženirskih izobraževalnih programov narašča predvsem v državah, v katerih obstaja močna potreba po gradnji infrastrukture in kjer je razširjeno prepričanje, da je inženirstvo vitalnega pomena za razvoj ekonomskega sistema in odprtje novih delovnih mest. V splošnem se da zaključiti, da je v večini držav pogoj za dostop do poklica zaključen pet-letni študij po srednji izobrazbi. Pri tem imajo v sedmih državah enovit pet-letni študij, medtem ko v državah, v katerih je implementiran Bolonjski študijski sistem, prevladuje dvokrožni sistem po načelu 3+2. Svet zase je Francija, v kateri je zaslediti večje število inženirskih kvalifikacij, katerih podlaga je od dva do pet letno izobraževanje, ki je akreditirano pri pooblaščenem vladnem organu. Akreditacijski organ študija je sicer od države do države različen. Poleg vladnega organa v Franciji je to na primer poklicna zbornica na Portugalskem, ministrstvo za izobraževanje v Grčiji in država v Maroku in Tuniziji.

Pod drobnogled so bile v študiji vzete tudi delovne izkušnje, potrebne za dostop do poklica. Na tem področju so odstopanja večja, saj se gibljejo od enega do petih let.

Osebo zavarovanje za škodo, ki bi jo lahko povzročil pooblaščen inženir poznajo le v Italiji, Siriji, na Malti in na Portugalskem, pri čemer so na Portugalskem pooblaščen inženirji zavarovani preko poklicne zbornice (kolektivno).

Stalno poklicno izobraževanje je zaenkrat obvezno le v Italiji in na Hrvaškem. Res pa je, da v več državah trenutno potekajo postopki oziroma prizadevanja za uvedbo obveznega stalnega poklicnega izobraževanja.

Internacionalizacija inženirskega poklica je kompleksen proces na več nivojih: izmenjava študentov, priznavanje poklicnih kvalifikacij, stalno poklicno izobraževanje na mednarodni ravni. Vse naštetu so orodja, ki lahko spodbujajo mobilnost inženirjev v mediteranskem prostoru, kot tudi vodijo do bolj ambicioznega cilja, to je kreaciji poklica »Mediteranski inženir«, ki pri izvajanju svojega poklica ne bi bil več omejen na državne meje. ■

Požarna varnost

STANJE POŽARNE VARNOSTI V STAVBAH PO UKINITVI REVIZIJ IN SOGLASIJ

Valerija Skok, univ.dipl.inž.grad.
Članica SS MST

Matična sekcija inženirjev tehnologov in drugih inženirjev je organizirala okroglo mizo o stanju požarne varnosti v stavbah po ukinitvah revizij in požarnih soglasij. Na okrogli mizi so poleg predstavnikov IZS – odgovornih projektantov požarne varnosti sodelovali še člani Slovenskega združenja za požarno varstvo ter predstavniki Ministrstva za obrambo – Uprave RS za zaščito in reševanje, Inšpektorata za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, Gasilske zveze Slovenije in Gasilske brigade Ljubljana.

Državni uradniki so umaknjeni iz konkretnih postopkov odločanja. Zato je potrebno vzpostaviti nadomesten ukrep vzpostavitve kontrole oz. nadzora nad izvajanjem ukrepov požarne varnosti, tako v fazi načrtovanja, gradnje kot uporabe objekta. Podobna problematika je opažena tudi s strani ostalih odgovornih projektantov drugih strok.

Potrebno je:

- določiti celostno strategijo razvoja požarne varnosti v Sloveniji,
- uskladiti zakonodajo,
- vzpostaviti učinkovit nadzor nad izpolnjevanjem določil Zakona o varstvu pred požarom,
- **in to čim prej, da ne zraste v Sloveniji preveliko število požarno nevarnih objektov!**

Predlog rešitve – možno izvesti v relativno kratkem času:

- ponovna uvedba obveznih revizij v ZGO,
- imenovanje odgovornih projektantov požarne varnosti v ekipe izvedencev na tehničnih pregledih (možnost realizacije s

priporočilom MzIP naslovljenim na UE, da v ekipe izvedencev na tehničnih pregledih imenujejo tudi odgovorne projektante požarne varnosti kot izvedence za požarno varnost),

- pooblastilo gasilcem za podajanje mnenj na elaborate požarne varnosti v fazi pridobitve gradbenega dovoljenja glede naprav za gašenje in dostop gasilcev (4. točka PPVS) oz. mnenja na celoten elaborat požarne varnosti (pri čemer je pogoj, da ima oseba opravljen strokovni izpit IZS-PV) ter mnenj v času uporabe objektov glede zagotavljanja požarne varnosti na objektu in ustreznih pogojev za gašenje in reševanje (možnost realizacije z izdajo dovoljenja ali pooblastila gasilcem za preglede objektov v gradnji in preglede pri sanaciji objektov na njihovem področju ter posredovanje poročil na MORS ali URSZR).

Predlog rešitve – dolgoročna rešitev:

- Ustanovitev strokovne agencije za izdajanje soglasij oz. mnenj v fazi pridobivanja

gradbenega dovoljenja ter nadzor v fazi uporabe objekta – npr. v okviru gasilske službe – soglasje na projekt poda pristojna gasilska enota, ki ima usposobljen kader, kar pomeni, da na projekt podata soglasje gasilec in odgovorni projektant požarne varnosti.

Prisotni predstavniki MSG so poudarili, da je stanje na področju gradbenih konstrukcij podoben slabo. Deregulacija, ukinitve obveznih revizij in podrejanje ekonomski racionalizaciji so povzročili porast nepravilnosti tudi pri načrtovanju in izvedbi gradbenih konstrukcij. Pogoste so tudi napake zaradi nepravilnih posegov v objektih med uporabo in vzdrževanjem, kar je posledica pomanjkljivega nadzora v fazi eksploatacije objektov.

Potrebno je hitro ukrepati tudi na tem področju, da poleg požarno nevarnih objektov ne zraste tudi preveliko število konstrukcijsko nevarnih objektov! Saj v primeru človeških žrtev nobena projektantska odgovornost ne odtehta človeškega življenja! ■

Obvestila

KOLENDAR STROKOVNIH PRIREDITEV

10. 9. – 12. 9. 2014

9. simpozijum "Reciklažne tehnologije i održivi razvoj"

Zaječar, Srbija

www.srtor.tf.bor.ac.rs

7. 10. 2014

Dan inženirske zbornice Slovenije

Idrija

www.izs.si

izs@izs.si

8. 10. 2014

Projekti in razvoj slovenske železniške infrastrukture

Fakulteta za gradbeništvo, Univerza v Mariboru

www.dcm-svs.si

16. – 17. 10. 2014

Dnevi z Wolfgangom Feistom: strokovni posvet Zgradbe, energija in okolje 2014

Hotel Plaza Ljubljana

www.kubus.si

info@kubus.si

Celoten koledar domačih in tujih strokovnih prireditev si lahko ogledate pod:

<http://www.izs.si/index.php?id=217>

OBJAVLJENA PRIPOROČILA V ZVEZI Z VZDRŽEVANJEM HLADILNIH STOLPOV, PARNIH VLAŽILNIKOV IN SISTEMOV HLAJENJA Z MEGLJENJEM

O bveščamo vas, da je Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ), ki je nastal z združitvijo ZZV in IVZ RS s 1.1.2014, pripravil Priporočila v zvezi z vzdrževanjem hladilnih stolpov, parnih vlažilnikov in sistemov hlajenja z megljenjem in jih objavil na povezavi:

http://www.ivz.si/Mp.aspx?ni=114&pi=5&_5_id=2537&_5_PageIndex=0&_5_groupId=244&_5_newsCategory=&_5_action=ShowNewsFull&pl=114-5.0

Ministrstvo za zdravje RS (v nadaljevanju MZ) je Ministrstvu za infrastrukturo in prostor RS (v nadaljevanju MzIP) tudi predlagalo, da se Zakon o graditvi objektov (ZGO-1) dopolni z določili o vzdrževanju hladilnih stolpov, parnih vlažilnikov in sistemov hlajenja z megljenjem.

MzIP je v odgovoru podprl prizadevanja MZ za zagotavljanje neoporečnega dovoda zraka v prostore stavbe tako z vidika predpisov, kot tudi realizacije v praksi. Prav tako

so na MzIP obljubili, da bodo ob naslednji načrtovani spremembi predpisov s področja graditve objektov in prostora upoštevali predlog MZ, glede opredelitev zahteve za preprečevanje razvoja mikroorganizmov (zlasti legionele) v hišnih vodovodnih omrežjih. MzIP meni, da že sedaj ni zadržkov oz. je celo obveza, da se pri načrtovanju, gradnji in vzdrževanju vodovodnih sistemov in naprav priključenih na vodovodno omrežje, upošteva ukrepe glede izpolnjevanja zaščite zdravja ljudi na podlagi pravil stroke, oziroma smernic in navodil IZS, GZS, itd., ali upošteva tuje predpise in standarde.

MzIP pa vsekakor podpira vse aktivnosti, ki bodo predstavljale izboljšanje razmer na tem področju. Ker pa na ministrstvu ne razpolagajo s kadri, ki bi bili specialisti s tega področja, so odvisni od zunanjih strokovnjakov, kar pa je seveda vezano na finančna sredstva, s katerimi pa ministrstvo trenutno ne razpolaga. ■

POJASNILA URSZR VEZANA NA VGRAJENE SISTEME AKTIVNE POŽARNE ZAŠČITE

Upravo RS za zaščito in reševanje smo zaprosili za dopise oz. odgovore s pojasnili, ki so jih v zadnjem obdobju pripravili in so namenjeni širši strokovni javnosti. Odgovori so vezani na vgrajene sisteme aktivne požarne zaščite; mnenje glede pridobitve potrdila o brezhlebnem delovanju vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite, ki jih

vgradi lastnik ali uporabnik objekta sam; o uvrščanju sistema CO med aktivno požarno zaščito; redno vzdrževanje avtomatskih vrat na evakuacijski poti povezanih s sistemom za odkrivanje in javljanje požara ter alarmiranje; pregled in preizkus varnostne razsvetljave v obstoječih osnovnih šolah, idr. ■

Odgovori so objavljeni:

<http://www.izs.si/novica/n/pojasnila-in-dopisi-pooblascenim-preglednikom-vgrajenih-sistemov-apz-1425/>

Uradni list

NAPOVED KANDIDACIJSKEGA POSTOPKA ZA IZVOLITEV NAMESTNIKA ČLANA DISCIPLINSKEGA TOŽILCA IZS IZ MSS

O bveščamo vas, da bo kandidacijski postopek za izvolitev namestnika člana disciplinskega tožilca IZS iz Matične sekcije stojnih inženirjev potekal od 1. 9. do 30. 9. 2014.

Volitve bodo potekale na prvi naslednji seji skupščine IZS. ■

Več: www.izs.si.

Želeli ste izvedeti

Na vprašanja odgovarjajo strokovne službe in funkcionarji IZS

? Investitor bi rad saniral petdeset let star most. Po mostu poteka dvo-smerni promet, poleg tega po njem potekajo tudi infrastrukturni vodi. Konstrukcija mostu je dotrajana. Prometna varnost ne dosega varnosti po veljavnih predpisih. Če bi želeli upoštevati veljavne predpise, mostu ni mogoče sanirati, ampak ga je treba podreti. Ali obstajajo kakšni odpusti za sanacije obstoječih premostitvenih objektov, kot je to na primer v Nemčiji za objekte na prometnicah nižjega reda?

Odgovor Ministrstva za infrastrukturo in prostor, Sektorja za graditev:

Pravilna je ugotovitev, da je upoštevanje določil Pravilnika o mehanski odpornosti in stabilnosti (Ur. l. RS št. 101/05) (PMOS) obvezno tudi pri rekonstrukcijah.

O rekonstrukcijah posebej govori drugi odstavek 1. člena PMOS, kjer je zapisano, da se pravilnik uporablja zanje takrat, kadar so dane tehnične možnosti za doseg zahtev iz tega pravilnika in če to ne nasprotuje pogojem varstva kulturne dediščine. To določilo daje projektantom možnost, da na osnovi svoje pripravljeno, znanja in odgovornosti predvidijo za rekonstrukcijo ustrezno rešitev.

Pri rekonstrukcijah udeleženci graditve (investitorji, projektanti, izvajalci in drugi) niso odvezani dolžnosti, da v skladu s 4. členom PMOS presodijo zatečeno stanje objekta in s primernimi ukrepi čim bolj zagotovijo, da bodo objekti tudi po rekonstrukciji zanesljivi oziroma varni v skladu zahtevami za mehansko odpornost in stabilnost.

Zato menimo, da so projektanti dolžni preveriti konstrukcijo kot celoto in ugotoviti kakšne ojačitve obstoječega objekta bi bile potrebne in nato oblikovati rešitev v skladu z drugim odstavkom 1. člena PMOS.

Vsa vprašanja in odgovori so objavljeni na:

<http://www.izs.si/vprasanja-in-odgovori-izs/navodila-za-delovanje-rubrike/>.

Predstavljamo inženirje

PROFESOR IN DVORNI SVETNIK
PETER KRESNIK

Polona Okretič, univ.dipl.soc. in zgod.kult.
Svetovalka za informiranje in izobraževanje

Spominska plošča Petru Kresniku na občinski hiši v Vuzenici

Začnemo z novo rubriko, ki smo jo poimenovali IZ ZGODOVINE. Ne bomo šli predaleč nazaj, četudi vemo, da se je že Leonardo Da Vinci preizkusil v inženirstvu in da so že tudi dobe pred tem poznale človeka, ki se mu morda takrat ni reklo inženir, vsekakor pa je šlo do 16. stoletja za človeka, imenovanega „*homo universalis*“. Sicer pa vsa zgodovina, poleg bitk, velikih (malih) mož, ..., pozna tudi inženirje, ki so s svojimi izumi in inovacijami prispevali k napredku sveta in človeštva. Začnimo torej v drugi polovici 19. stoletja.

Prvega od člankov iz te rubrike namenjam življenju in delu profesorja in dvornega svetnika, dr. Petra Kresnika, ki je bil slovenski gradbeni inženir in je bil v času svojega delovanja med vodilnimi hidrotehnikami v Evropi, zaslužen za razvoj hidrotehniške stroke.

Rodil se je 25. junija 1850 v Vuzenici na Štajerskem. Kot 18-letni se je vpisal na študij gradbeništva na Visoki tehnični šoli v Gradcu, kjer je med leti 1872 in 1874 delal kot asistent na oddelku za gradnjo mostov. Po diplomi na Visoki šoli je leta 1876 poklicno pot, kot diplomirani inženir, začel v tovarni lokomotiv, a je njegovo pozornost pritegnila voda in z njo povezane vodne gradnje. Leta 1877 je po opravljenem strogem izpitu na Visoki tehnični šoli v Gradcu diplomiral kot inženir za gradnjo vodnih, cestnih in železniških objektov, čemur je sledilo izpopolnjevanje znanja na Visoki šoli za agrikulturo na Dunaju. Leta 1882 je doktoriral na Univerzi v Leipzigu, na eni najstarejših univerz v Evropi. Postal je zasebni docent na Visoki tehniški šoli na Dunaju in leta 1889 njen redni profesor.

Deset let (1883 – 1893) je bil svetovalec za gradnjo državnih železnic. V tem času se

je kot profesor na Nemški visoki tehnični šoli v Brnu osredotočal na vodne gradnje. Od 1889 je kot redni profesor predaval na Visoki tehniški šoli na Dunaju in na Visoki šoli za poljedelstvo na Dunaju, od leta 1893 pa kot redni profesor za vodogradnjo in melioracijo na Nemški tehniški visoki šoli v Brnu, kjer je bil leta 1919 promoviran tudi v doktorja tehniških znanosti.

1894 je na Visoki tehniški šoli na Dunaju pridobil tudi t. i. *venia docendi*, dovoljenje za poučevanje na vseučiliščih in visokih šolah. V letih 1894 do 1897 je za Luegerjev Leksikon splošne tehnike* napisal mnogo člankov o podtalnici, o regulaciji rečnih korit, obal in profilov, o ureditvi in vzdrževanju rek tako, da bi bile primerne za plovbo, ter o gradnji kanalov, zapor in jezov, pisal pa je tudi o urejanju hudournikov.

Leta 1912 je prejel priznanje s podelitvijo naziva dvornega svetnika. Postal je tudi častni član občine Vuzenica. Umrl je 23. marca 1928 v Brnu na Češkem.

Velja poudariti, da dr. Peter Kresnik sodi v skupino tistih pomembnih inženirjev, ki so konec 19. stoletja postavljali temelje vodogradnje na znanstvene raziskave in spoznanja. Opozarjal je tudi na pomen nalog vodnega gospodarstva, saj je kot prvi uveljavljal melioracijo kot pomemben sestavni del vodogradnje in gospodarjenja z vodo.

Na znanstveni poti mu je kmalu postalo jasno, kako pomembni so na področju vodogradnje eksperimenti, zato je, sicer zelo preprostimi napravami, izvajal dragocene poskuse o gibanju vode skozi tla. Na podlagi tega je izpeljal zelo uporabno formulo in znano je, da je bila prav zaradi njega Nemška visoka šola v Brnu prva, ki se je zavzemala za ustanovitev vodogradbenega laboratorija.

Plod njegovega znanstvenega (objava več kot 50 znanstvenih del velike znanstvene vrednosti in pomena) in strokovno znanstvenega dela so bili številni učenci, ki so njegovo znanje ponesli po vsem svetu.

Pred dvajsetimi leti so mu prav v Vuzenici postavili spominsko ploščo na občinski hiši, postavitev pa je bila v domeni Podjetja za urejanje hudournikov iz Ljubljane. ■

VIRI:

- Nagrobni govor
- Enciklopedija Slovenije, Mladinska knjiga, Ljubljana 1987-2002
- Google – * CESA projekt: Šest tehniških muzejev (Slovenije, Avstrije, Madžarske, Češke, Poljske in Slovaške) se je združilo v mrežo z namenom, da ponovno ovrednoti in predstavi ne le izume in odkritja, temveč tudi znanstvenike, ki niso bili tako znani, vendar so pomembno vplivali na današnji razvoj znanosti na področju fizike, kemije, biologije, matematike, montanistke, gradbeništva, avtomobilizma ...)

Iz zaprašenih arhivov organiziranja slovenskih inženirjev

IZ ZGODOVINE SE JE MOŽNO MARIKAJ NAUČITI

dr. Branko Zadnik, univ.dipl.inž.grad.
Predsednik UO MSG

Na sliki: Silikano iz stavbe nekdanjega hotela Tivoli, današnja Raiffaisen banka. Na levi Gosposvetska cesta, stavbe Metalke v tem času še ni bilo.

Pred časom mi je prišlo v roke »Letno poročilo o delu glavne uprave Združenja jugoslovanskih inženirjev in arhitektov« iz leta 1933, torej poročilo, ki je nastalo pred točno osemdesetimi leti. Za današnjo generacijo slovenskih inženirjev je tovrsten originalen zapis težje berljiv in razumljiv, saj je zapisano v cirilici in v srbskem jeziku, vendar je iz poročila možno zaslutiti inženirski duh takratnega časa v Kraljevini Jugoslaviji in tudi v Sloveniji v letih 1932 in 1933. Presenetljiva je tudi ugotovitev, da je možno potegniti mnoge miselne ter celo kakšne druge paralele med takratnim in današnjim časom. Prav zaradi tega sem poročilo v delu, ki se nanaša na Slovenijo prosto prevedel v slovenščino in ga predstavljam za vsakogar, ki ga zanima, kakšno je bilo življenje inženirjev takrat in s kakšnimi problemi so se srečevali, torej:

Letno poročilo o delu glavne uprave Združenja jugoslovanskih inženirjev in arhitektov,

Beograd, 05. Junij 1933

Letno poročilo je bilo podano na 14. glavni redni skupščini, ki je bila 05. junija 1933 v Beogradu. Poročilo je knjižica tiskana na 45 straneh, v srbskem jeziku in pisano v cirilici. Sicer sestoji poročilo med ostalim tudi iz delnih poročil posameznih sekcij, ki so tvorile Združenje. To so bile sekcije: Split, Beograd, Ljubljana, Zagreb, Skopje, Sarajevo, Novi Sad, v pripravi pa je bila tudi organizacija sekcije Banja Luka. Delo skupščine je bilo organizirano tako, da sta bila dva predhodna dneva, torej 3. in 4. junij predvidena za prihod delegatov iz vse Jugoslavije ter namestitev po hotelih v Beogradu. Sam operativni del skupščine se je odvijal 5. ju-

nija, naslednji dan, torej 6. junija pa so bile organizirane krajshe, enodnevne ekskurzije po gradbiščih Beograda in okolice (mostovi, vodovod, letališče, ...). S tem dnem so pričele tudi tki. velike ekskurzije, ki so trajale 3 do 10 dni kot podaljšek skupščine.

Kot rečeno je letno poročilo zanimivo branje, saj nam ilustrira duh tistega časa, način življenja inženirjev, vključno s problematiko, za katero lahko generalno rečemo, da je zelo podobna današnji. V nadaljevanju podajam le prevod poročila Sekcije Ljubljana.

Redna letna skupščina Sekcije Ljubljana je bila izvedena 24. marca 1933 in je ugotovila, da je bilo na začetku leta 1932 v Sekcijo včlanjeno 291 članov, v toku leta je bilo sprejetih 22 novih članov, štirje so umrli, izstopilo je deset članov, en član je bil izbrisan, v druge sekcije so prestopili trije člani tako, da je bilo ob koncu leta včlanjenih 295 članov.

Vodstvo Sekcije se je sestalo v letu 1932 desetkrat, pripravili so sedem znanstvenih predavanj o aktualni tematiki. Vsa predavanja so bila dobro obiskana. Organizirane so bile tri znanstvene ekskurzije: nebotičnik, hidrotehnično urejanje Ljubljane, tovarna papirja F. Bonača.

Posebno pozornost je uprava Sekcije posvečala problemu brezposelnosti, torej nezaposlenosti domačih inženirjev. Zbiralo se je podatke o nezaposlenih inženirjih, s katerimi bi lahko v primernem trenutku posameznikom pomagalo. Ugotavljali so, da bi bilo potrebno za zbiranje teh podatkov izvajati posebne propagandne akcije, ker se nezaposleni inženirji niso prijavljali niti borzi dela niti Združenju inženirjev. Nezaposlenost je nastopila zaradi splošne ekonomske krize ter, kot ugotavljajo, zaradi

tega, ker univerzitetni študij zaključijo več inženirjev, kot je razpoložljivih delovnih mest. Ugotavljalo se je, da je najpomembnejši vzrok brezposelnosti domačih inženirjev zaposlovanje tujih inženirjev. Pozivajo merodajne, da se v Jugoslaviji dodeljuje delo predvsem domačim državljanom, tuje pa se zaposluje le v tolikšnem obsegu, kolikor je to potrebno.

Uprava Sekcije je podala svoje mišljenje o reorganizaciji »Tehničnog lista« (glasilo YU združenja), preštudirala ter podajala svoje poglede na vse norme, ki so ji bile s tem namenom poslana, obdelala vprašanje ureditve tehnične službe, zakon o inženirjih, idr.

Klub državnih inženirjev iz področja Ministrstva za gradbeništvo je nadaljeval s strokovnimi analizami (ni specificirano kakšnimi) iz predhodnega leta. Klub železniških inženirjev v predhodnem letu ni deloval zaradi prezaposlenosti posameznikov in njihovega težkega položaja. Sekcija opozarja Glavno upravo železnic da: 1) Železniška uprava nima inženirskega podmladka, 2) v času hiperprodukcije železniških inženirjev se zaposluje predvsem tiste, ki drugje ne morejo dobiti dela, in to šele takrat, ko so vsa prosta mesta zapolnjena z nestrokovnjaki, 3) izenačiti je potrebno vse vrste inženirjev na železnici.

Klub arhitektov je imel 14 sestankov, njegovo delovanje pa je vidno pri vseh natečajih, ob strokovnem delu na pravilnikih ter pri pripravah na razstave.

Kljub elektroinženirjev je imel 21 sestankov ter 5 predavanj, na katerih se je diskutiralo o raznih pravilnikih, zakonu o inženirjih idr.

S tem je bilo poročilo Sekcije Ljubljana o delovanju v letu 1932 zaključeno. ■

O JOŽEFU MRAKU IN ZAKAJ TAKO POIMENOVANJE NAGRADE

Predsednik Matične sekcije gradbenih inženirjev
dr. Branko Zadnik, univ.dipl.inž.grad.

OBRAZLOŽITEV POIMENOVANJA:

Jožefa Mraka (1709 – 1786) uvrščamo med najvidnejše slovenske politehnike 18. stoletja. Bil je inženir v najzlahtnejšem pomenu te besede, ki v času njegovega življenja še ni bila poznana. S svojo ustvarjalnostjo se je zapisal v kulturno in tehniško zgodovino našega in evropskega prostora. V svoji osebi je združeval umetnika, tehničnega intelektualca in tudi pedagoga. Širino njegovega delovanja kažejo dosežki na področju načrtovanja in gradnje inovativnih objektov, načrtovanja cestnih povezav, kartografije, rudniškega in površinskega zemljemerstva ter strojogradnje. Njegovi dosežki so lepo dokumentirani in prikazani v sklopu Mestnega muzeja v Idriji.

KDO JE BIL JOŽEF MRAK?

Jožef Mrak se je rodil 25. 2. 1709 v Idriji, kjer je leta 1786 tudi umrl. O njegovi mladosti je znanih malo podatkov. Vemo, da se je šolal v takratni poklicni tehnični in zemljemerski šoli v Idriji, kjer je bil najboljši gojenec. Leta 1736 se je zaposlil pri rudniku živega srebra v Idriji, kjer je delal 40 let. Kot nadarjen domačin se je v stiku z vrhunskimi strokovnjaki takratnega sveta povzpел do lastne ustvarjalnosti. V svoji poklicni karieri se je zelo uspešno udeleževal na številnih področjih:

- bil je rudniški jamomerec,
- izdelal je več načrtov in kart rudnika živega srebra Idrija,
- kartiral je rudniška nahajališča po Kranjskem, Štajerskem in Koroškem, v Zasavju in na Moravskem,
- izdeloval je načrte za rudniške naprave,
- trasiral ceste (Idrija–Godovič),
- zasnoval je svetovno unikatni sistem transporta lesa po malo vodnatih potokih v okolici Idrije ter v sklopu tega

- sprojehtiral več kamnitih dolinskih pregrad »klavž«, poimenovanih tudi »slovenske piramide« ter
- zasnoval hidromehansko opremo teh pregrad,
- vodil je delovno komisijo za izgradnjo kamnitih klavž; gradnja je trajala pet let, delovale pa so polnih 153 let,
- poučeval je teorijo in prakso na rudniški tehniški šoli v Idriji,
- vrhunski kartografski in slikarski dosežek je predvsem Načrt in prerez idrijske živosrebrne jame iz leta 1770, ki nam odstira poglede na dogajanje v rudniškem podzemlju,
- s freskami je poslikal celotni stropni del cerkve Marije na Skalci; Mrak je velikopotezno dekoracijo izdeloval v letih 1762 – 1766,
- poleg tega je spretno obvladoval tudi oblikovanje zahtevnih estetskih izdelkov iz različnih materialov; eno njegovih najbolj zanimivih del, je gravirana prenosna sončna ura iz živosrebrne rude, ki jo danes hrani Narodni muzej v Ljubljani.

Jožef Mrak se je uveljavil v širšem slovenskem prostoru, pa tudi zunaj takratnih deželnih meja. Prevzemal je odgovorne tehnične projekte doma in na tujem. Ustvarjal je kot neposredni sodelavec dveh slovečih naravoslovcev in zdravnikov dr. Joannesa Antoniusa Scopolija in Balthasarja Hacqueta, njegovo ime pa so dobro poznali in cenili tudi na cesarskem Dunaju.

Po letu 1753 je v virih omenjen kot glavni rudniški jamomerec, po upokojitvi pa so mu prisodili naziv "jubilarni" (zaslužni). Kljub ugledu in spoštovanju pa je s težavo preživljal svojih sedem otrok.

Njegovo obsežno in dragoceno tehnično zapuščino hranijo poleg Mestnega muzeja

Idrija tudi mnogi arhivi, predvsem dunajski arhiv Dvorne komore. Ob 300 letnici Mrakovega rojstva je Pošta Slovenije 30. 1. 2009 izdala znamko z njegovo podobo.

KAJ SO TO »KLAVŽE«?

Klavže so mogočne zidane pregrade, ki so v preteklosti omogočale velikopotezno plavljenje jamskega lesa, hlodovine, gradbenega lesa in drv za potrebe idrijskega rudnika in mesta. Največje klavže so zgradili okrog leta 1770 na Idrijci in Belci, v dobi Francozov (1812) pa še na Ovčjaku v Kanomlji. Na Lenštatu v Idriji so plavljeni les zastavljale tako imenovane »grablje« – iz kakih 2000 lesenih elementov sestavljena 400 m dolga pregrada. Glavni konstruktor klavž je bil domači politehnik Jožef Mrak (1709 – 1786), ki spada med najvidnejše slovenske osebnosti 18. stoletja. Njegove klavže na Idrijci, ki so akumulirale 210.000 m³ vode, so lahko naenkrat splavile 10.000 m³ lesa do 20 km oddaljene Idrije. Večstoletni rečni transport lesa je trajno prekinila šele katastrofalna povodenj leta 1926. Klavže na Idrijci in Belci so obnovljene in zaščitene kot enkratni tehniški spomeniki evropskega pomena, v Kanomlji pa so sanirane v sklopu projekta izgradnje manjše elektrarne. ■

LITERATURA:

- Arko, M.: *Zgodovina Idrije. – Katoliška knjigarna*, 1931
- Sitar, S.: *Sto slovenskih znanstvenikov, zdravnikov in tehnikov. – Prešernova družba*, 1987
- Kavčič, J.: *Pred 300 leti se je rodil Jožef Mrak. V Komunitator, let. 8, št. 47. – FMR – Media*, 2008

RAZPIS ZA PODELITEV

NAGRADE Jožefa Mraka ZA INOVATIVNOST

NA PODROČJU GRADITVE OBJEKTOV

Ste realizirali inovativno projektantsko rešitev,
inovativno tehnološko rešitev, inovativen postopek
pri izgradnji objekta? Prijavite svoj dosežek in
sodelujte v največjem slovenskem tekmovanju
inženirske inovativnosti.

Obveščamo vas, da se je s 27. 5. 2014 pričel postopek za
podelitev Nagrade Jožefa Mraka za inovativnost.

Predloge za podelitev Nagrade lahko posredujejo:

- člani IZS,
- upravni odbori matičnih sekcij,
- upravni odbor IZS.

Postopek nominacije kandidatov in podelitve bo potekal po pravilniku, ki je objavljen na spletni strani IZS <http://www.izs.si/inzenirska-zbornica-slovenije/akti/pravilniki/>.

Končno odločitev bo sprejel upravni odbor zbornice na osnovi predloga Odbora za nagrade. Skladno s pravilnikom bosta podeljeni največ dve nagradi.

Obrazložitve predlogov morajo biti vložene skladno z določili, ki so navedena v pravilniku.

Nagrada bo podeljena ob Dnevu Inženirske zbornice Slovenije, 7. oktobra 2014 v Idriji.

Predsednik Odbora IZS za nagrade
dr. Željko Vukelić, univ.dipl.inž.rud.
in geotehnol., l.r.

Jožef Mrak (1709 – 1786) spada med najvidnejše slovenske politehnikke 18. stoletja. V zgodovino se je zapisal kot jamomerec, geodet, kartograf, predavatelj, slikar in graditelj. Mrak je najbolj prepoznaven po "klavzah", imenovanih tudi "slovenske piramide", ki so ime za poseben jez za zbiranje vode in občasno plavljenje lesa po sicer malo vodnatih rekah. Mrakova enkratna gradbena stvaritev "klavž" na Idriji in Belci je prepoznavna ne le v slovenskem temveč tudi v evropskem prostoru tehničnih spomenikov. Kot so bile "klavže" inovativnost 18. stoletja, želi IZS nagraditi inovativnost tega trenutka. Iščemo torej inovativne projektantske rešitve, inovativne tehnološke rešitve, inovativen postopek pri izgradnji objekta. Objekt, tehnologija oz. izdelek ali posamezna faza izvedbe, na katerega se nanaša inovativnost, mora biti zato izveden in v uporabi.

IZS
INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE

Prijava predlogov: INŽENIRSKA ZBORNICA
SLOVENIJE, Odbor za nagrade IZS, Jarška cesta 10/b,
1000 Ljubljana, s pripisom "za razpis – nagrada
Jožefa Mraka", in sicer do vključno 31. julija 2014.

NAPOVEDNIK IZOBRAŽEVANJ IZS SEPTEMBER - OKTOBER

10. 9. 2014

Zaščita pred strelo in požarna zaščita fotonapetostnih elektrarn

16. 9. 2014

Strokovni ogled Termoelektrarne Šoštanj (TEŠ)

18. 9. 2014

Tehnologija vrtnanja kot minimalni standard izvedbe vrtni za izkoriščanje plitve geotermalne energije

24. 9. 2014

Požarna zaščita jeklenih konstrukcij

30. 9. 2014

Projektiranje, vodenje del in nadziranje del za protieksplzijsko zaščito (obnovitveni seminar)

14. 10. 2014

Prezračevalni sistemi in požarna varnost

15. 10. 2014

Energetski (nizko in srednje napetostni) ter komunikacijski kabli (s strokovnim ogledom tovarne Elka Zagreb)

16. 10. 2014

Uporaba standardnih pogodb po FIDIC pogojih

Napovednik izobraževanj in posamezna razpisana izobraževanja najdete na:

www.izs.si v rubriki "Izobraževanja"

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE

Jarška cesta 10b
1000 Ljubljana, Slovenija
I: www.izs.si
E: izs@izs.si

Notranja centrala

T: 01/547 33 33

Tajništvo

T: 01/547 33 40
F: 01/547 33 20
E: izs@izs.si

Predsednik

T: 01/547 33 40
E: izs@izs.si

Generalna sekretarka

mag. Barbara Škraba Flis
T: 01/547 33 40
E: izs@izs.si

Finančno računovodska služba

Marijan Rabič
T: 01/547 33 13
E: marijan.rabic@izs.si

Služba za izobraževanje, informiranje in natečaje

Petra Kavčič
T: 01/547 33 37
petra.kavcic@izs.si

Polona Okretič
T: 01/547 33 17
polona.okretic@izs.si

Služba za javna pooblastila

Renata Gomboc,
vodja službe
T: +386 (0)1/ 547-33-11
E: renata.gomboc@izs.si

Martina Babnik,
svetovalka
T: 01/547 33 19
E: martina.babnik@izs.si

- strokovni izpiti s področja gradbene, tehnološke, rudarske in geotehnoške stroke
- vpis v matično sekcijo gradbenih inženirjev, inženirjev tehnologov in drugih inženirjev, inženirjev rudarjev in geotehnologov
- seznam projektivnih podjetij

Neža Časl,
svetovalka
T: 01/547 33 26
E: neza.casl@izs.si

- strokovni izpiti s področja elektro, strojne, geodetske stroke in geodetskih storitev
- vpis v matično sekcijo elektro, strojnih inženirjev in geodetov
- vpis v imenik geodetov
- seznam geodetskih podjetij